

Az ítélet az 1.Mf.31.043/2024/33. sz. kiegészítő ítélettel együtt érvényes.

Bp, 2024. november 19.

dr. Bicskei Ildikó s.k.

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

1.Mf.31.043/2024/15.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság személyesen eljár **felperes1** (cím1) **felperesnek** a dr. Varga István egyéni ügyvéd (cím4) által képviselt alperes1 (cím2) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Törvényszék1 ügyszám14 számú ítélete ellen a felperes által 36., 37., 38., 39. sorszámon, az alperes által 40. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének 2016. évre járó 1.351.204 (egymillió-háromszázötvenegyezer-kettőszáznegy) forint illetménykülönbözet és 36.000 (harminchatezer) forint cafeteria jutattás és ezen összegek kamatai tekintetében, valamint a 2019. január 1-től igényelt elmaradt jövedelemre vonatkozó elutasító rendelkezés tekintetében helybenhagyja, a 2017. évre járó illetmény összegét részben megváltoztatja és annak összegét 57.472 (ötvenhétezer-négyszázhetvenkettő) forintra leszállítja, a 2018. évre járó elmaradt illetmény tekintetében részben megváltoztatja és kötelezi az alperest 473.450 (négy százhetvenháromezer-négyszázötven) forint illetménykülönbözet és kamatai megfizetésében, ezt meghaladóan helybenhagyja, az elmaradt jubileumi jutalom miatti kár tekintetében megváltoztatja és a keresetet elutasítja, a nem vagyoni kár tekintetében részben megváltoztatja és annak összegét 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forintra felemeli, egyebekben helybenhagyja.

A perköltség tekintetében megváltoztatja és kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 617.489 (hatszáz tizenhétezer-négyszáznyolcvankilenc) forint és ÁFA elsőfokú perköltséget, valamint az esedékesség napjáig az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára 1.040.250 (egymillió-negyvenezer-kettőszázötven) forint eljárási részilletéket. Az alperes helyett a fennmaradó 384.750 (háromszáznyolcvannégyezer-hétszázötven) forint részilletéket a Magyar Állam viseli. A felperes által fizetendő állam által előlegezett költség 872.986 (nyolcszázhetvenkettőezer-kilencszáznyolcvanhat) forint. A fennmaradó 322.885 (háromszázhuszonkettőezer-nyolcszáznyolcvanöt) forintot a Magyar Állam viseli.

A másodfokú bíróság kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 318.203 (háromszáztizennyolcezer-kettőszázhárom) forint és ÁFA másodfokú perköltséget, valamint az esedékesség napjáig az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételi számlájára 1.733.750 (egymillió-hétszázharmincháromezer-hétszázötven) forint fellebbezési részilletéket. A fennmaradó 641.250 (hatszáznegyvenegyezer-kettőszázötven) forintot a Magyar Állam viseli. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Ítéleti tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás szerint a felperes 1988-2016. december 29-ig állt bírói szolgálati jogviszonyban az alperesnél. A felperes 2008. október 31-én közlekedési baleset során nyakcsigolya rándulást szenvedett, de a nyakcsigolyák egymáson való elmozdulása nem igazolódott, gerincsérv nem alakult ki. A vizsgálat porckorong előboltosulást mutatott ki, gerincpanaszai a későbbiekben megszűntek. 2009. október 12-én a felperes munkahelyi balesetet szenvedett el, amikor az íróasztalánál ülve kartámasz nélküli forgószéke háttámlája letört és az esés következtében fejét a fűtőcsövekbe beütötte. A balesettel a nyaki izmok, tokszalagok húzódásos sérülését, a nyak rándulását szenvedte el, amelynek következtében a VI. nyakcsigolya instabillá vált és a porckorong kiszakadt, mely állapot miatt 2010. októberében műtetre került sor. A baleset üzemi jellegét az alperes elismerte.

[2] A balesettel összefüggésben a felperes keresetet terjesztett elő, a Törvényszék1 ügyszám5 számú ítéletével az elsőfokon eljáró Bíróság1 ügyszám4 számú ítéletét részben megváltoztatva a nem vagyoni kártérítés összegét 1.600.000.- forintban határozta meg, és kötelezte az alperest a 2011. október 10-28. közötti időre kifizetett betegszabadság és illetmény, valamint a 2014. március 19-től május 16-ig terjedő időre táppénz és illetmény közötti különbözet megfizetésére. A törvényszék jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes üzemi baleseti eredetű munkaképesség csökkenése 30%-os, természetes kórokú megbetegedésével kapcsolatos munkaképesség csökkenése 10%-os, míg a korábbi gépkocsibalesetből eredő munkaképesség csökkenése 1-2%-os mértékű. A 2014. október 17-i munkaalkalmassági véleményben felsorolt korlátozásokkal a felperes alkalmas a bírói munka ellátására.

[3] A felperes a 2014. október 7-én kelt másodfokú munkaköri orvosi alkalmassági vélemény értelmében 2015. október 7-ig a bírói munkakör ellátására alkalmas, a tényleges képernyő előtti munkavégzés nem haladhatja meg a 6 órát, valamint rögzítésre került, hogy tárgyalási tevékenységet ne végezzen és évente két alkalommal komplex fiziko-balneo terápia javasolt részére. A 2015. október 5-én kelt és 2016. október 5-ig érvényes alkalmassági vélemény szerint a felperes esetében a képernyő előtti munkavégzés minimalizálása és két alkalommal fizioterápiás kezelés javasolt azzal, hogy tárgyalási tevékenységet ne végezzen és a folyamatos kényszer testhelyzetben óránként 10 perc megszakítás indokolt. Az ezt követően 2016. augusztus 4-én kelt elsőfokú munkaköri orvosi alkalmassági vélemény szerint a felperes bírói munkakörben való munkavégzésre nem alkalmas.

[4] A felperes 2016. augusztus 30. és december 29. között az üzemi balesettel összefüggő keresőképtelen állományban volt, mely időszak alatt táppénz ellátásban részesült.

[5] A felperes a 2008. október 31-i autóbalesetében elszenvedett nyakrándulása miatt kialakult, majd 2009. október 12-én történt munkahelyi balesetben ismételt bekövetkezett nyakrándulása során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása után visszamaradó panasz és tünetegyüttes, valamint szomszédos szegment szindróma miatt alkalmatlanná vált a bírói tisztségére. A felperes bírói munkakörre való egészségügyi alkalmatlanságának megállapítását követő 2016. szeptember 29-i lemondás folytán szűnt meg a felperes jogviszonya 2016. december 29-én.

[6] A felperes bírói tisztségre való alkalmatlansága az üzemi balesettel függ össze, a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 25%-os mértékű, az üzemi baleseti eredetű egészségkárosodásának mértéke 18%. A felperes az alkalmazotti vagy egyéni ügyvédi munkakörben alkalmatlan minősítést kapna jelenleg is, számára nem biztosíthatóak ügyvédi munkakörben olyan feltételek, amelyek betartásában a felperes napi 8 órás munkaidőben munkát tudna végezni anélkül, hogy egészsége tovább rosszabbodna.

[7] A felperes a 2009. október 12-i balesetével összefüggésben harmadik fokozatú baleseti járadékban részesül. A felperes 2017. évben októberig a Kft1-vel állt jogviszonyban havi 150.000 forint alapbérrel, 2017. november 1-től 2018. február 1-ig alkalmazotti ügyvédi jogviszonyban állt havi 50.000 forint jövedelemmel, 2018. január 18-tól egyéni ügyvédi tevékenységet folytat. A bírósági eljárásokkal összefüggésben felmerült ügyvédi tevékenységet az első két évben csak az alperesi törvényszék illetékességi területén kívül láthatta el.

[8] A Bíróság2 ügyszám1. számú végzésével elrendelt ideiglenes intézkedése alapján az alperes 2017. december 1. és 2021. június 30. között járadék formájában havi 150.000.- forint, összesen 6.450.000.- forint kártérítést fizetett meg a felperesnek.

Kereset és ellenkérelem

[9] A felperes keresetében 2016. augusztus 30. és december 29. közötti időszakra 1.351.204.- forint táppénz és bírói illetmény közötti keresetvesztés, valamint 36.000.- forint cafetéria miatt kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest, ezen összegek késedelmi kamatával. A felperes 2017. január 1-től havi jövedelempótló járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest 2017. évre 6.161.472.- forint, 2018-2000. évekre 6.353.778.- forint, 2020. évre 8.792.245.- forint, 2021. évre 10.343.999.- forint, 2022. évre 12.534.873.- forint és késedelmi kamatai tekintetében. 2023. január 1-től a 22.500.- forinttal és 18,5%-kal csökkentett mindenkor bírói alapilletmény megfizetésére kérte kötelezni az alperest kártérítési járadék formájában.

[10] Hivatkozott arra is, hogy 1985. március 1. napján létesített szolgálati jogviszonya alapján 2021. március 1. napján 35 éves szolgálati idővel rendelkezett volna, amely alapján jogosulttá vált volna jubileumi jutalomra, így ennek megfizetésére is kérte kötelezni az alperest. Nem vagyoni kártérítésként 2017. január 1. napjától havi 150.000.- forint, másodlagosan 15.000.000.- forint megfizetését kérte. Arra az esetre, ha a bíróság a szabadságmegváltás iránti igényét nem tartaná alaposnak, havi 200.000.- forint járadék formájú nem vagyoni kártérítés megfizetésében kérte marasztalni az alperest.

[11] Hivatkozásképpen előadta, hogy ügyvédi tevékenységből származó jövedelemmel nem rendelkezik, ügyvédi tevékenységét kizárólag a szolgálati idő megszerzése céljából látja el. Ügyvédi irodájának fenntartási költségei meghaladják a havi bevételeit. Az ügyvédi tevékenységből származó jövedelme azért sem vehető figyelembe, mert azt rendkívüli munkateljesítménnyel érte el. Két évig 1.településen nem járhatott el, utazással járó, devizahiteles peres ügyeket lát el 99,8%-ban, 200-250-300-as ügyfélkörre van. A covid-időszak óta hetente 2-3 napon tárgyaláson vesz részt. A covid-időszak előtt napi 18 órát dolgozott, napi 8-tól 12 óráig terjedő adminisztrátori segítséggel, de 12-13 óra napi munkavégzés azóta is felmerül, a hét minden napján, ünnepnapokon is. város31.településen viszonylatában napi 7-8 óra utazási idő merült fel, minimum heti 4-szer a covid előtti időszakig. A covid időszak vége óta heti két alkalommal utazik város3-ra és vidékre. Miután a foglalkozás-egészségügyi orvosszakértői vélemény már meghatározta, a 8-9 óra munkavégzésen felüli 4-5 óra utazási idő, ami munkaidő, mivel azt munkavégzés céljából végzi, megalapozza a túlmunkát, többleterőkifejtést, a rendkívüli erőlkifejtést.

[12] A nem vagyoni kártérítés körében hivatkozott a munkához való jogának sérülésére és arra, hogy az alperesi egészségsértés miatt bíróként nem tud dolgozni, nem tudja folytatni a jogász hivatás legnagyobb presztízsű foglalkozását. Kénytelen ügyvédi tevékenységet folytatni, mely napi 12-14 óra munkavégzéssel és rengeteg utazással jár, ami nem felel meg az egészségi állapotának. A 8 órán felüli munkavégzést meghaladó utazás rendkívüli munkavégzésnek is minősül. Ezen kívül szakmai továbbképzési lehetősége is korlátozottabb és költségesebb annál, mint ha a bíróságon dolgozna. Nyolc éve a

legalacsonyabb életszínvonalon él, külföldön élő családjával nem tudja a kapcsolatot tartani, a bírói fizetésből ellenben meg tudná látogatni a lányát és az egy éves unokáját.

[13] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta a teljes kártérítési felelősségének felállítását arra hivatkozással, hogy az alkalmatlanság nem kizárólag a munkahelyi balesettel függ össze. Előadta, hogy a felperes nem bizonyította a kárát, mivel nem igazolta az ügyvédi tevékenységből származó bevételeit, az azt terhelő kiadásait, azok felmerülésének tényét és összegezését. Vitatta továbbá az erőmegfeszítést, a felperes munkafeladatokra vonatkozó nyilatkozatot, azok gyakoriságát, időtartamát. Előadta, hogy a felperes több, ugyanolyan csoportba tartozó feladatot vállalt el, ez egyfajta rutin kialakulását veti fel. Mivel a végkielégítés célja, hogy a jogviszony megszűnését követően jövedelempótló támogatást nyújtson, ezért a felperes a bírói jogviszonyának megszüntetését követő 13 hónapra elmaradt jövedelem miatti igényt nem érvényesíthet. A felperes a jubileumi jutalomhoz szükséges szolgálati idővel sem rendelkezik.

[14] A felperes nem jelölte meg azt a konkrét személyiségi jogsértést, amelyre a nem vagyoni kártérítés iránti keresetét alapította. A nem vagyoni kártérítés járadék formájában történő megállapítását a bírói gyakorlat általában mellőzi. Ezen túl a felperes elmaradt családi élményei nincsenek közvetlen okozati összefüggésben az üzemi balesettel. Mivel a felperes ügyvédi tevékenységből származó jövedelme bizonyíthatatlan, nem bizonyított az sem, hogy az ügyvédi tevékenységből származó jövedelme nem tette volna lehetővé a külföldi családlátogatást.

Az elsőfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 1.351.204.- forint illetménykülönbözet, 36.000.- forint elmaradt cafetéria és késedelmi kamatai, további 1.213.317.- forint elmaradt illetmény és késedelmi kamatai, 4.055.240.- forint elmaradt jubileumi jutalom és késedelmi kamatai, valamint 500.000.- forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[16] A határozat indokolása szerint a jelen jogvitát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (2) bekezdése alapján a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: rBjt.) alapján kellett elbírálni, figyelemmel arra, hogy a kereset a 2009. október 12. napján bekövetkezett üzemi balesetből származó egészségkárosodás megtérítésére irányul. Ezt nem befolyásolja az a körülmény, hogy a felperes alkalmatlanságának megállapítására mikor került sor, az a lényeges, hogy a per alapjául szolgáló ok mikor következett be.

[17] Az elsőfokú bíróság a régi Bjt. 89. § (1), (2) (4) bekezdése, az 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény, az MK 30. és 32. számú állásfoglalás alapján - utalva a Fővárosi Ítéltábla

ügyszám3 számú részítéletében foglaltakra - megállapította, hogy az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik. Az elsőfokú bíróság ismertette az ügyben beszerzett igazságügyi orvosszakértői és foglalkozás-orvostani szakvéleményeket azzal, hogy azokat az ítélet alapjául szolgáló tényállás megállapításához elfogadta, az utóbbit abban a mértékben, amelyekben a szakértő magát kompetensnek tartotta. A szakvélemények egyébiránt összhangban álltak a Törvényszék1 ügyszám7 számú jogerős ítéletének alapjául szolgáló szakértői véleményekkel. A munkaegészségügyi szakvélemény megállapította, hogy a balesetből visszamaradó egészségkárosodás olyan jellegű panaszokat okozott, amelyek a bírói feladatok ellátását eleinte jelentős korlátozásokkal tették lehetővé, végül további egészségromlás megelőzése céljából a munkakörre való alkalmatlanságot eredményezte. A szakértő megállapítása szerint az ügyvédi munkakörben nem biztosíthatóak a felperes számára olyan munkafeltételek, amelyek betartásával napi nyolc órás munkaidővel munkát tudna végezni anélkül, hogy egészsége tovább rosszabbodna. A felperes ügyvédi munkakörben alkalmazotti vagy szolgálati jogviszonyban alkalmatlan minősítést kapna jelenleg is.

[18] Az ETT orvosszakértői szakvéleménye szerint a felperes bírói tisztségére való alkalmatlanságát eredményező össz-szervezeti egészségkárosodását döntően a munkahelyi balesetben elszenvedett nyaki sérülés során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása, mint üzemi baleseti eredetű egészségkárosodás okozta. Ennek kifejlődésében a felperes sorsszerű gerincbetegsége, és a 2008. évi autóbalesetben elszenvedett nyakrándulás is szerepet játszott, azok hozzájárulását azonban nem lehet százalékos mértékben meghatározni. Az alperes maga sem vitatta, hogy a felperes az üzemi balesetét megelőzően sem sorsszerű megbetegedése, sem az autóbalesete miatt nem volt keresőképtelen állományban, vagyis a felperesnek az alkalmatlanságát eredményező megbetegedései nem okoztak keresetvesztéssel járó munkaképesség csökkenést. Ezért az elsőfokú bíróság becsléssel határozta meg, hogy a felperes üzemi balesetből származó egészségkárosodása 18%-os mértékű, a 25%-os mértékű össz-szervezeti egészségkárosodás mellett.

[19] Az elsőfokú bíróság a régi Bjt. 91. § (2) bekezdése alapján - figyelemmel a 3/2014. (IX. 17.) KMK véleményre is - megalapozottnak találta a felperes 2016. évre előterjesztett illetmény és táppénz különbözet, illetve elmaradt cafetéria címén érvényesített kárigényét. A 2017. évre előterjesztett igényt jogalapjában találta alaposnak, összecszerülésben azonban csak részben találta alaposnak: a 2017. évi elérhető jövedelmet a felperes igazolta, abból azonban le kellett vonni az elmaradt illetményre eső járulékokat, és a felperes által megszerzett jövedelmen felül a baleseti járadékot is. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően számolta ki az elmaradt illetmény összegét. Az alperes alappal hivatkozott arra, hogy a felperes számára a bírói szolgálati jogviszonyának megszűnésekor 13 havi végkielégítéssel együtt nettó 4.151.824.- forintot megfizetett, és ezzel csökkenteni kell az elmaradt bírói illetményből eredő kár összegét. A felperes ugyanis a végkielégítéshez nem juthatott volna hozzá, amennyiben a bírói szolgálati jogviszonya nem szűnik meg. Ezért az elsőfokú bíróság a 2017. évre igényelt kártérítésbe beszámította a megfelelő levonások után megfizetett 4.151.824.- forintot.

[20] Az sem volt vitás a felek között, hogy a felperes, amennyiben bírói szolgálati jogviszonya nem szűnik meg, harmincöt éves jubileumi jutalomra vált volna jogosulttá, melyre a felperes alapul támasztott igényt a rBjt. 91. § (4) bekezdése alapján.

[21] Nem alapos ugyanakkor a felperesnek a 2018. január 1-től a jövőre nézve előterjesztett kártérítési járadék iránti igénye, mert a felperes nem bizonyította, hogy milyen jövedelemre tett szert a keresetében érintett időszakban az ügyvédi tevékenységből, ezért nem lehetett összehasonlítani a felperesnek a bírói tisztsége megszűnése előtti és utáni jövedelmét, vagyis azt, hogy kára ténylegesen felmerült-e és milyen mértékben. Erre tekintettel szükségtelen volt annak bizonyítása is, hogy ügyvédi tevékenységében mennyiben végez rendkívüli munkateljesítményt, hiszen nem ismert jövedelméhez viszonyítva nem lehetett volna meghatározni a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelem nagyságát sem. A felperes lényegében a perben kizárólag az adó- és könyvszakértő tudomására hozta volna az elért jövedelmeit, illetve az általa csatolt iratokkal és nyilatkozatokkal kívánta azt alátámasztani, amelyek a törvényszék megítélése szerint nem szolgáltak elegendő és megfelelő bizonyítékkal, szakkérdésnek minősült a jövedelem meghatározása. A felperes által indítványozott bizonyítás olyan formában, hogy az alapul fekvő iratokat csak a szakértő ismerheti meg, nem volt teljesíthető, az a régi Pp. 3. § (6) bekezdésébe ütközött. A ténylegesen elért jövedelem bizonyíthatatlanságának hiányában a tényleges kár bizonyíthatatlansága is a felperes terhére esett.

[22] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a tényállásban csupán azt tudta rögzíteni, hogy a felperesnek a 2018. évtől folytatott egyéni ügyvédi tevékenységből jövedelme származik, amelyet a felperes nyilatkozatai, kiadásaira vonatkozó, bár nem egzakt nyilatkozatai és csatolt iratai is alátámasztottak, függetlenül arról, hogy azok tényleges, rendszeresen felmerülő összege nem volt megállapítható. Az elsőfokú bíróság nem találta alkalmasnak a felperes által becsatolt adóbevallásokat és a felperes azon nyilatkozatát, hogy KATA-s vállalkozóként nem köteles számlákat megőrizni (bár nyilatkozatai szerint azokkal és bevételi bizonylatokkal rendelkezik), illetve Személy2 és Személy1 írásos nyilatkozatát, KSH adatokat, a felperes ügyvédi tevékenységből elért jövedelmének, illetve annak hiányának bizonyítására. Az elsőfokú bíróság szerint maga a felperes nyilatkozatai sem támasztják alá, hogy ügyvédi tevékenységből jövedelme nem származik. Azon felperesi nyilatkozatokból, mely szerint saját ügyvédi irodát működtet, átlag havi 15-20 tárgyalása van, melyért tárgyalásonként 30.000.- forint megbízási díjra jogosult, emellett az ügyfeleivel való első megbeszélés alkalmával átlagban 30.000.- forintot kér, 250 fős ügyfélkör mellett, mindezek figyelembevételével - még a legalacsonyabb ügyféli és tárgyalási számok alapulvételével is - a felperes bevételei jóval meghaladják az általa hivatkozott átlag 570.000.- forintos havi kiadását. A felperes vagyoni helyzete is ezt a jövedelmet igazolja, tekintettel arra, hogy a kevesebb mint négy éves gépjármű cseréje túlmutat a mindennapi életvitelhez szükséges és nélkülözhetetlen kiadások fedezetére szolgáló kiadások körén. A jövedelem szakkérdés, a szakértői bizonyítástól azonban a felperes elállt, így a bizonyíthatatlanság a terhére esett. Az elsőfokú bíróság mellőzte a felperesnek az ügyvédi irodájának kizárólag a kiadásai meghatározására vonatkozóan szakértő kirendelésére irányuló indítványának elrendelését, mivel a jövedelem bizonyítása nélkül az jelentős tény megállapításához nem vezetett volna. Ugyancsak mellőzte a 2016. december 29. napját követően a felperes tulajdonába került vagyontárgyak megállapítására irányuló bizonyítási indítvány teljesítését, mert az a jövedelemre vonatkozó bizonyítás hiányában irreleváns. Miután a felperes a ténylegesen elért

jövedelmét nem bizonyította, az elsőfokú bíróság mellőzte a felperes azon bizonyítási indítványát, hogy megvizsgálja, hogy a foglalkozás-egészségügyi szakértői véleményben foglalt korlátozásoknak megfelelő munkavégzés esetén mekkora jövedelmet tudna elérni. A bíróság további egészségi állapotra vonatkozó szakértői bizonyítást sem tartott indokoltnak, tekintettel arra, hogy az e körben lefolytatott bizonyítás a per eldöntéséért szükséges tényállás megállapítására alkalmas volt.

[23] A 1.számú Vármegyei Kormányhivatal tájékoztatása szerint a vármegyében 2018-2022. években volt nyilvántartott jogász-jogtanácsosi hely (2018-ban 3, 2019-ben 1, 2020-ban 6, 2021-ben 4) amelyekre a felperes saját nyilatkozata szerint egészségileg alkalmas lenne, és a felperes nem igazolta, hogy a nyilvántartott álláshelyekre jelentkezett volna.

[24] Az alperes vitatta a felperesnek a 2023. december 5-i tárgyaláson az ügyvédi tevékenységére vonatkozó állítását. A felperes az alperesi vitatást követően az ügyvédi tevékenységének a másodfokú bíróság által előírt kérdésére vonatkozó bizonyítékait a jóhiszemű pervittel össze nem egyeztethető módon terjesztette elő azáltal, hogy a bíróság rPp. 141. § (2) és (6) bekezdésében foglalt figyelmeztetésre is kiterjedő felhívására benyújtott írásbeli beadványában, illetve a 2024. január 31-i tárgyaláson tett indítványa szerint, „akár akkor is, hogy ha itt két hétig ülünk” kívánta felolvasni a bizonyítékait: így a google naptárból a beadott beadványainak darabszámát, oldalszámát, elolvasásuknak és leírásuknak időigényeit, a telefonjai híváslistája alapján hívásainak darabszámát, egyenkénti időtartamát, naptárjai alapján a személyes találkozások időpontjait, leveleit, darabszámát, a beszkenelt okiratok darabszámát, amelyekből utóbb – összeszámitás alapján – felperesi határozott tényállítás is megfogalmazódott volna. A bíróság ezért a régi Pp. 3. § (4) bekezdése alapján ezen bizonyítási indítvány elrendelését mellőzni volt köteles. A felperes nyilatkozata szerint, amelyet már a 2019. június 18-i tárgyaláson is előadott, a saját lajstromprogramjából pontosan meg tudja állapítani, hány ügygel dolgozott, a pontos nyilatkozatát azonban csak az általa megjelölt adatok felolvasása útján kívánta megtenni. A bíróság szerint így a tanúbizonyítás lefolytatása szükségtelen volt, és azt is mellőzte. Alappal nem hivatkozhat a felperes arra, hogy másképpen csak a GDPR szabályait sértő módon tudott volna eleget tenni a bizonyításnak. A bíróság szerint nem szakkérdés az ügyvédi tevékenység konkrét munkafeladatainak, azok időtartamának bizonyítása, amelyre a felperes könyvszakértő vagy ügyvéd szakértő kirendelését indítványozta, illetve megjegyezte, hogy szükség szerint nyelv- vagy írásszakértőt is be tud vonni az eljárásba. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a felperes ÁNYK forgalmainak tartalmazó e-mail formátumú beadványa önmagában nem volt alkalmas arra, hogy a felperes ügyvédi tevékenységének időtartamára nézve bizonyítékul szolgáljon.

[25] Az elsőfokú bíróság a rendkívüli munkateljesítményre vonatkozó felperesi tényállítás alapján a nem vagyoni kártérítés megítélése szempontjából is mellőzte az orvosszakértő kirendelését a tényállás tisztázatlansága okán, mert nem volt megállapítható, hogy a felperes rendkívüli munkateljesítménye hány órában merült fel a perbeli időszak egészére nézve, és a másodfokú bíróság csak az után írta elő e vonatkozásban az orvosszakértői bizonyítást, ha ezt megelőzően a tényállás tisztázásához szükséges egyéb bizonyítás lefolytatásra került. Emellett az elsőfokú bíróság szerint az utazási idő, mint munkaidő nem vehető figyelembe, mert az a munkajogi szabályokkal ellentétes értelmezésre

vezetne. Emellett a felperes ügyvédi munkakörben végzett tevékenysége nem azonosítható azzal, hogy az egész tevékenységéből az általa meghatározott, úgynevezett teljes munkaidőn felüli részt már rendkívüli erőfeszítésnek lehetne tekinteni, mert ez esetben nem is lenne szakkérdésről szó. A másodfokú bíróság iránymutatása szerint is azt kellett vizsgálni, hogy a felperes konkrét feladatait, személyi adottságait, szakképzettségét és a munkafeladatok jellegét is tekintve az elszenvedett sérülése készíti-e, és ha igen, milyen mértékben rendkívüli munkateljesítmény kifejtésére. A felperes azon hivatkozása, hogy egész jövedelme nem vehető figyelembe, mert azt rendkívüli munkateljesítménnyel éri el, nem elfogadható. Az elsőfokú bíróság így mellőzte a felperesnek a rendkívüli munkateljesítményre, egészségének veszélyeztetésére, egészségi állapotára vonatkozó szakértői bizonyításra irányuló indítványának teljesítését.

[26] Csak részben találta alaposnak az elsőfokú bíróság a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényét azzal, hogy annak járadék formájában történő meghatározása nem indokolt. A bírósági gyakorlat a nem vagyoni kártérítést járadék formában csak kivételes esetben állapítja meg és a perben nem kerültek feltárára olyan körülmények, mely e kivétel gyakorlását indokolnák. Emellett a felperesnek a szabadságmegváltás iránti igényének elutasítása esetére a 150.000.- forint havi járadék helyett havi 200.000.- forint járadék iránti keresete a rPp. által meg nem engedett keresetmódosításnak minősült, a 2/2010. (VI. 28.) PK véleményben kifejtettek alapján is.

[27] Az alperes ugyanakkor köteles megfizetni a nem vagyoni kártérítést a régi Bjt. 91. § (1) bekezdése, a Polgár Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 355. § (4) bekezdése, 76. §, 84. § (1) bekezdése alapján. Az elsőfokú bíróság mérlegelte, hogy az üzemi balesettel összefüggő bírói munkakörre való alkalmatlanság lehetetlenné teszi a felperes számára a jövőben a bírói szolgálati jogviszony létesítését és a szakértői vélemény alapján bizonyított azon körülmény, hogy üzemi balesetből eredő egészségi állapota alapján a jelenleg végzett ügyvédi tevékenységre is alkalmatlan egészségügyileg és jelenleg e munkakörben nem tud munkát végezni a nélkül, hogy az egészsége tovább rosszabbodna. Mindez megalapozza a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényét. Az elsőfokú bíróság kitért arra, hogy nincs jelentősége annak, hogy a felperes nem nevesített vagy nevesített személyiségi jogsértést jelölt-e meg a nem vagyoni kártérítés iránti keresetének tény és jogalapjaként. Annak van jelentősége – miként azt a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 1/2013. (VI. 17.) kollégiumi véleményéből is kitűnik – hogy a felperes előadta azokat a tényeket, amelyek magukban foglalják a személyiségi jogot sértő magatartást és az ezzel összefüggésben keletkezett nem vagyoni hátrányt, a megsértett személyhez fűződő jog mibenléte az előadott tényekből megállapítható. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a munkahelyi baleset folytán a köztisztviselőnek és általános megbecsülésnek örvendő bírói szolgálati jogviszony kényszerű elvesztése a felperes addigi életvitelében negatív irányú változást idézett elő. Emellett azonban a felperes az egészségi állapotának további romlása nélkül ügyvédi tevékenységet sem tud végezni. A felperes azonban a tanult jogász végzettsége alapján ügyvédként a társadalom javára tudja kamatoztatni a már megszerzett bírói tapasztalatát, és ügyvédként továbbra is köztisztviselőben álló hivatást gyakorol. Figyelembe kell azt is venni, hogy a bírói szervezeten belüli képzéseken a felperes már nem részesülhet, valamint azt is, hogy volt nyilvántartott jogtanácsosi álláshely a megyében, amely munkakörre a felperes a nyilatkozata szerint egészségileg alkalmas lenne. Így az elsőfokú bíróság megítélése szerint 7.000.000.- forint

nem vagyoni kártérítés nyújt megfelelő kompenzációt a felperes sérelmeire. Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés iránti igény összecszerűségénél nem tudta értékelni, hogy a felperes rendkívüli munkateljesítményt fejt-e ki és mennyiben az ügyvédi tevékenység gyakorlásakor, miután a felperes által felajánlott bizonyítást az általa végzett ügyvédi tevékenységekre mellőzni volt köteles, így a rendkívüli munkateljesítmény megállapítására bizonyítást nem volt indokolt lefolytatni. Nem igazolt az okozati összefüggés a felperes azon tényállítása és az üzemi baleset között, hogy a felperes külföldön élő lányával és egy éves unokájával nem tudott találkozni. Nincs adat arra, hogy a felperes jövedelmi viszonyai teszik-e kizárttá a hivatkozott családi kapcsolattartást. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a nem vagyoni kártérítés összegébe beszámította az ideiglenes intézkedés alapján 2017. december 1. és 2021. június 30. között kártérítésként teljesített 6.450.000.- forintot.

[28] Az elsőfokú bíróság kitért arra, hogy nincs annak jelentősége, hogy a megelőzőleg eljáró tanács elnöke a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 12. § f) pontja alapján jelentette be az elfogultságát. Ez nem jelenti egyben az új Pp. alkalmazását is a jelen perben, a rPp. pedig egyébként sem írja elő a kizárási ok bejelentésének indokolási kötelezettségét. Annak elbírálása igazgatási úton megtörtént, így a felperesnek sem a tisztességes eljáráshoz, sem a törvényes bíróhoz való joga nem sérült. Nem alapos a felperes azon eljárás kifogása sem, hogy a 2023. december 5-i tárgyaláson a bíróság nem biztosított számára megfelelő időt arra, hogy ügyvédi tevékenységére megfelelően nyilatkozni tudjon. A tárgyalás 13 órakor kezdődött, 17 óra 50 percig tartott, a jegyzőkönyv 7-10. oldala rögzíti a felperes ügyvédi tevékenységre vonatkozó nyilatkozatait.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[29] Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

[30] A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetnek való helyt adást. Hivatkozásképpen előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti a rBjt. 55. § (1) bekezdését és 94. §-át. Az elsőfokú bíróság jogellenesen vonta le a 2017. évi keresetvesztéséből az alperes által kifizetett végkielégítést. A rBjt. 94. §-a tételelesen meghatározza azt, hogy a kár összegéből mit lehet levonni. Ezen jogszabályi rendelkezés alapján nincs jogalap, hogy a kárból (keresetvesztés) levonásra kerüljön a rBjt. 55. § (1) bekezdése alapján megállapított és kifizetett végkielégítés összege. Erre a rBjt. 55. § (1) bekezdése sem ad lehetőséget. Hivatkozott a végkielégítés rendeltetésére is, mely elsősorban az, hogy a munkaviszony megszűnése miatt megváltozott életkörülményekhez való kezdeti alkalmazkodás anyagi fedezetét, illetőleg más, új munkakör ellátásához, megkezdéséhez szükséges fedezetet biztosítsa. Ezt igazolja az is, hogy nem csak üzemi balesetből eredő egészségügyi alkalmatlanság esetén jár a bírónak, hanem minden olyan esetben, amikor egyéb egészségügyi okból (pl. természetes okú megbetegedés) válik alkalmatlanná a bírói tisztség ellátására. Előadta, hogy az ő esetében a jogtanácsosi és ügyvédi tevékenység ellátásához szükséges eszközök és az iroda megvásárlására szolgált a végkielégítés. Erre figyelemmel 2017. évre az alperes által fizetendő keresetvesztés összege 5.365.141.- forint. Az elsőfokú ítélet sérti a rPp. 211. § (1) bekezdését is, mert e körben az elsőfokú bíróság nem tett eleget az

indokolási kötelezettségnek, nem jelölte meg azt a jogszabályhelyet, amely alapján a 2017. évi keresetvesztéséből levonta a végkielégítést.

[31] Előadta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a rBjt. 89-94. § sértő módon utasította el a 2018-2023. év közötti lejárt, illetőleg a jövőbeni keresetvesztés megtérítése iránti keresetét. Szakértői igazságügyi orvosszakértő szakvéleményével igazolta, hogy rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemnek minősül az ügyvédi tevékenységgel elért jövedelem, ezért a rBjt. 94. § c) pontja és az MK.32. számú állásfoglalása szerint ez nem vehető figyelembe a 2018-2023. évi keresetvesztés meghatározásakor. Szakértői igazságügyi orvosszakértő egyértelműen megállapította a szakvéleményében, hogy az ügyvédi tevékenység ellátására a felperes egészségügyileg alkalmatlan, mivel annak folytatása esetén a nyaki gerince állapota tovább romolhat. Így az ügyvédi tevékenységet az egészsége veszélyeztetése nélkül nem tudja folytatni. Utalt a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 1. § (2) bekezdésére, mely szerint Magyarországon mindenkinek joga van az egészséges és biztonságos munkafeltételekhez, a rPtk. 4. § (4) bekezdése és 340. § (1) bekezdése, valamint arra, hogy a közfelfogás szerint sem várható el, hogy olyan munkát végezzen, amely az egészségét veszélyezteti. Emiatt nem tudja folytatni tovább bírói tevékenységét sem. Téves az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy az ügyvédi munkakör egésze tekintetében nem állapítható meg a túlmunka végzésének fennállása. Ezt cáfolja a Fővárosi Ítéltábla 1/2011. (III. 28.) PK vélemény 1. pontja, mely szerint a ténylegesen betöltött munkakör tekintetében is vizsgálni kell azt, hogy a túlmunka megállapításának a feltételei fennállnak-e. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott eseti döntés fellelhetőségét sem az első, sem a másodfokú bíróság nem jelölte meg az ítéletében, ezt a mai napig nem ismeri. Ezzel mindkét bíróság megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogát.

[32] Az elsőfokú bíróság ítélete sérti a rPp. 206. § (1) bekezdését, a rBjt. 94. § c) pontját és az Mvt. 1. § (2) bekezdését. Ügyvédként olyan konkrét munkafeladatokat lát el, amelyeket bíróként nem láthatott el, így pl. tárgyalási tevékenység és vidéki munkavégzés. Így egyértelműen megállapítható, hogy az ügyvédi munkakör és a konkrét munkafeladatok veszélyeztetik az egészségét, azaz túlmunkának minősülnek. Előadta, hogy „én nem vagyok munkaképtelen, az ügyvédi tevékenység tekintetében el tudom látni nagy megerőltetéssel azt, csak nem várható el tőlem, hogy ilyen, az egészségemet veszélyeztető munkát végezzek”. Ezért az ügyvédi munkakör egésze tekintetében meg lehet állapítani a 100%-os túlórá, melyből következően nem lehet az ebből származó jövedelmet figyelembe venni.

[33] Miután az elsőfokú bíróság osztotta a másodfokú bíróság álláspontját a vonatkozásban, hogy a teljes munkakör tekintetében nem állapítható meg a túlmunka, akkor nyilvánvalóan azt kellett volna vizsgálni, hogy mik azok a konkrét, általa végzett munkafeladatok, amelyek végzése nem veszélyezteti az egészségét, mivel csak ezen munkafeladatok elvégzéséből szerzett jövedelmet lehet figyelembe venni. Ebből kifolyólag nem is lett volna vizsgálható az elsőfokú bíróság által az, hogy mekkora jövedelem származik olyan ügyvédi munkatevékenységből, amelynek ellátása veszélyezteti az egészségét és ezért túlmunkának minősül. A peres feladatok klasszikusan ilyen munkafeladatnak minősülnek. Ezen munkafeladatok tekintetében nem munkaképtelen, azokat nagy nehézségek árán el tudja látni, de ezek miatt a gerince állapota tovább romolhat és romlik is és további egészségkárosodás léphet fel nála. Az első- és másodfokú bíróság jogellenesen keveri a két

fogalmat és összemossa a teljes munkaképtelenség és az egészséget veszélyeztető munka fogalmát. Az általános bírói gyakorlat és az Mvt. 1. § (2) bekezdése alapján minden olyan munkafeladat vagy munkakör ellátása, amely az adott személy egészségi állapotát is figyelembe véve az egészséget veszélyeztet, 100%-os túlmunkának minősül. Senkitől sem várható el olyan munkavégzés, ami veszélyeztet az egészséget.

[34] Mindezekből tehát nyilvánvalóan és elsősorban az elsőfokú bíróságnak először szakértőt kellett volna kirendelnie annak megállapítása végett, hogy melyek azok az egyes ügyvédi munkafeladatok, amelyek ellátása veszélyeztet az egészséget és ennek szakértői meghatározását követően kellett volna felhívnia a felperest arra, hogy igazolja azon jövedelmét, amely olyan munkafeladat vagy munkakör ellátásából származik, amelyek nem veszélyeztetik az egészséget. Nyilvánvalóan nem kötelezheti az elsőfokú bíróság azon jövedelem igazolására, amit a keresetvesztés megállapításánál nem lehet figyelembe venni. Egyébiránt az egészséget nem veszélyeztető munkafeladatok tekintetében lehet azt vizsgálni, hogy mennyi idő alatt tudta ezen munkákat elvégezni és így milyen nem teljes és milyen százalékos arányú túlmunkát végzett. Ha pedig nem tudta volna bizonyítani, hogy mennyi idő alatt lehet elvégezni ezen munkákat, akkor az erre alapozott túlmunka megállapítása iránti keresetet el lehet elutasítani, és a tényleges teljes jövedelmet kell figyelembe venni a keresetvesztés megállapításánál. Az elsőfokú bíróság csak azt vizsgálhatta volna, hogy az ügyvédi tevékenység folytatásával eleget tett-e a felperes a rBjt. 94. § c) pontjában foglalt kárenyhítési kötelezettségének, vagyis, hogy volt-e lehetősége olyan munka elvállalására az ügyvédi tevékenység helyett, amelynek elvégzésére egészségügyileg alkalmas lenne, és így tudott volna olyan jövedelemre szert tenni, amivel eleget tudott volna tenni a kárenyhítési kötelezettségének. Ez egyébiránt az alperes bizonyítási kötelezettsége lett volna, az alperes azonban semmilyen bizonyítást nem terjesztett elő. Ezért úgy kellett tekinteni, hogy az ügyvédi tevékenység megkezdésekor nem volt olyan munkakör, amelyet Szakértől orvosszakértő által meghatározott korlátozásokkal a felperes el tudott volna látni, ezért legfeljebb az aktív korúak ellátásaként megszerezhető havi 22.500.- forint lett volna figyelembe vehető a rBjt. 94. § c) pontja alapján.

[35] Egyébiránt az elsőfokú bíróság által megjelölt 1.számú Vármegyei Kormányhivatal tájékoztatója nem alkalmas annak bizonyítására, hogy 2018-2023. évek között volt 1.településen olyan, a felperes által betölthető munkakör, amelynek ellátására egészségügyileg alkalmas lett volna. A szakértő ugyanis a szakvéleményében azt állapította meg, hogy minden egyes munkakör tekintetében egyedileg kell vizsgálni azt, hogy alkalmas-e a felperes egészségügyileg annak betöltésére. A tájékoztató e vonatkozásban semmilyen információt nem tartalmazott. Ez egyébiránt egyértelműen foglalkozás-egészségügyi szakkérdés, amelyet egyedileg kell elvégezni. A felperes a jogtanácsosi munkára való alkalmasságát csak a Kft1-nél végzett jogtanácsosi munka tekintetében ismert el, mivel ott olyan konkrét munkafeladatokat kellett csak végeznie, amelyek nem estek korlátozások alá. Téves az az elsőfokú ítéleti megállapítás, hogy generálisan elismerte volna a felperes, hogy minden jogtanácsosi munkakör ellátására alkalmas. Ez egyébként fogalmilag ki is van zárva, mivel tárgyalási tevékenységet jogtanácsosként sem végezhet.

[36] Az ügyvédi tevékenységből származó jövedelem igazolására csatolta a bevételeit igazoló összes számlát, illetve pénztárkönyvet, valamint a NAV igazolást, így az elsőfokú

bíróság iratellenesen állapította meg, hogy nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének. Ez a KATA törvény 10. § (3) bekezdésébe ütközik. Semmivel sem indokolta meg azt az elsőfokú bíróság, hogy miért nem vette figyelembe a NAV jövedelem igazolásokat. A 2013. december 5. napján megtartott tárgyaláson a rPp. 201. § (1) bekezdése alapján a közvetlenség elvének megfelelően kívánt eleget tenni a másodfokú bíróság részítéletében foglalt nyilatkozattételi kötelezettségének. Ebben az elsőfokú bíróság a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő jogon meggátolta, mivel a nyilatkozat megtételére kb. egy órát biztosított a részére. Már itt a tárgyaláson jelezte, hogy olyan nagyságrendű iratot kell a GDPR-nak megfelelő módon előterjeszteni, amely rengeteg időt vesz igénybe. Kb. 150.000 oldalnyi PDF formátumú iratanyagot kellett volna anonimizálni és visszaszkennelni, ami egy embernek kb. egy évébe telt volna. Emellett még több százezer forint költséget jelentett volna a felhasznált papír értéke. Nyilvánvalóan nem várható el senkitől, hogy nyolc nap alatt ilyen mennyiségű iratot tudjon anonimizálni és benyújtani a bíróságnak. Az elsőfokú bíróság így próbálta megakadályozni azt, hogy a bizonyítási kötelezettségének eleget tudjon tenni, megsértve ezzel a tisztességes eljáráshoz való jogot.

[37] Arra is hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a rPp. 13. § (1) bekezdés e) pontját sértő módon utasította el a kizárási kérelmét, továbbra is fenntartja a kizárási kérelemben foglaltakat és kérte, hogy az ítéltábla állapítsa meg, hogy bíról bíró kizárt bíróként vett részt az elsőfokú eljárásban.

[38] Később előterjesztett fellebbezés kiegészítésében kérte a fizetendő illeték mértékének a megváltoztatását és az elsőfokú ítélet helybenhagyása esetére annak összegének leszállítását 2.000.000.- forintra, figyelemmel arra, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja és 46. § (1) bekezdése szerinti illeték maximális mértéke ennyi.

[39] Fellebbezését azzal is kiegészítette, hogy az elsőfokú bíróság a rBjt. 89-94. §-át sértő módon számította be a kártérítési összegbe a baleseti járadékát, erre ugyanis nem volt jogalapja, mivel ezt a baleseti járadékot 2012-től a bírói jogviszony fennállása alatt is kapta. Így nyilvánvalóan nem vehető figyelembe az elmaradt jövedelem kiszámításánál. E vonatkozásban sem jelölt meg az elsőfokú bíróság jogszabályhelyet, ezért ismét megsértette az indokolási kötelezettségét. E tekintetben is kérte a beszámítás mellőzését.

[40] A felperes a másodfokú tárgyalás napján kizárási kérelmet terjesztett elő a Fővárosi Ítéltábla összes bírása ellen a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 13.§ (1) bekezdés e) pontja alapján.

Alperes fellebbezése

[41] Az alperes fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatására irányult oly módon, hogy kérte a marasztalás összegének leszállítását 1.387.204.- forintra és ezen összeg után 2016. december 29. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatokra.

[42] Hivatkozásképpen előadta, hogy az elsőfokú bíróság számítási módja részben téves, részben nem felel meg a rBjt. 98. § (1) bekezdés a)-c) pontjában foglaltaknak és a Kúria 1/2006. (V. 22.) Polgári Kollégium véleményében foglaltaknak sem. A felperes 2017. évre vonatkozó keresetvesztesége megállapításakor – figyelemmel a Kúria 1/2006. (V. 22.) PK véleményének 1. pontjára – a felperes 2017. évi bírói illetménynek társadalombiztosítási járulékokkal csökkentett összegéből, azaz 7.811.472.- forintból kell kiindulni, és a 13. havi illetménynek megfelelő végkielégítés összegét sem nettó összegben kellett volna figyelembe venni, valamint a baleseti járadék, a Kft1-től és "XY"től származó jövedelmeket is a hivatkozott PK vélemény 1. pontjában meghatározott számítási módszer alapulvételével kellett volna meghatározni. Az elsőfokú bíróság által levonhatóként figyelembe vett, 2017. évre vonatkozó, nem az alperestől származó felperesi jövedelmek összegének helyességéhez a 2021. október 4. napján kelt, a felperes beadványához csatolt, NAV-hoz benyújtott 2017. évi adóbevallási tervezet tartalma alapján is kétség fér. A helyes számítás figyelembevétele – figyelemmel a 3/2018. (IX. 17.) KMK vélemény 2. pontjára is – azt eredményezné, hogy a felperes 2017. évben a bírói szolgálati jogviszonyának megszűnésével összefüggésben jövedelemveszteséget nem szenvedett.

[43] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes nem bizonyította, hogy ügyvédi tevékenységéből milyen valós jövedelemre tett szert a 2018. január 1. napja utáni időszakban, így nem lehetett összehasonlítani a felperesnek a bírói tisztsége megszűnése előtti és utáni jövedelmét, ezért nem lehetett megállapítani, hogy ténylegesen merült-e fel kára és milyen mértékben ebben az időszakban. A felperes 2021. évben esedékes, egyösszegben érvényesíteni kívánt elmaradt jövedelme, a jubileumi jutalom megfizetésére azonban az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest. Ugyanakkor a felperes 2018. január 1. napjától érvényesített kárigénye kapcsán egyes tételeket nem lehet „kiragadni” pusztán azért, mert azok nem rendszeres havi kiesett jövedelemként (illetmény) jelentkeztek a felperesnél, ezért azt nem járadékként, hanem egyösszegű kártérítésként kívánta a felperes érvényesíteni. A régi Bjt. 91. § (1)-(2) bekezdéséből következően a bíró elmaradt illetményét kellett vagyoni kárként megtéríteni, függetlenül attól, hogy az elmaradt jövedelem rendszeres jövedelem-e vagy sem, azt a felperes járadék formában igényli-e vagy sem. A kár pénzübeli megtérítésének egyik módja a járadék, de az nem önálló tény-, és jogalapon előterjesztett kárfajta. Így a felperes 2018. január 1. után állított jövedelemveszteség miatti kárigényét a bíróságnak egységesen kell elbírálnia. Ezért amennyiben az elsőfokú bíróság arra – az egyebekben helyes – megállapításra jutott, hogy a felperes 2018. január 1. napjától megszerzett valós jövedelmét nem tudta igazolni és ezért a jövedelemveszteség ténye sem állapítható meg, úgy a felperes 2018. január 1. napja után esedékes minden vagyoni kárigényét, így a jubileumi jutalom iránti igényét is el kellett volna utasítania, függetlenül attól, hogy azt rendszeres vagy rendkívüli jövedelemkiesés miatti járadékként vagy egyösszegű kárigény formájában kívánja érvényesíteni. A Fővárosi Ítéltábla részítéletének [74] bekezdéséből csak az következik, hogy a kártérítési igény ezen része összefüggésben van a felperes bírói szolgálati jogviszonya megszűnésével.

[44] Ezen túl az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kárigény összegét részben téves mérlegeléssel állapította meg. Az kétségtelen tény, hogy a régi Bjt. 89. § (1) bekezdése a munkáltató kárfelelősségét vétkességtől független objektív felelősséggént szabályozza, ám az alperesi munkáltató a régi Bjt. 91. § (1) bekezdése szerinti kárfajtákat csak olyan mértékben, arányban köteles megtéríteni, amennyiben azok okozati összefüggésben állnak a szolgálati jogviszonnyal, illetve az elszenvedett üzemi balesettel (ténybeli okozatosság). Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperes bírói jogviszonyának megszűnéséhez vehető egészségügyi alkalmatlansága csak részben van okozati összefüggésben a szolgálati jogviszony során elszenvedett üzemi balesettel, azonban ezt a nem vagyoni kár összegének meghatározásakor nem értékelte megfelelő súllyal. A vagyoni kártérítés körében alkalmazhatónak talált MK.30. számú állásfoglalásban kifejtett elvek csak a vagyoni kár összegének és mértékének meghatározása során alkalmazhatók.

[45] Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság ítélete szerint a nem vagyoni kárigényt részben az is megalapozza, hogy a felperes balesetből eredő egészségi állapota miatt az ügyvédi tevékenység folytatására egészségügyileg alkalmatlan és e körben nem tud munkát végezni anélkül, hogy az egészsége tovább rosszabbodna. Ilyen tartalmú megállapítást azonban egyetlen szakértői vélemény sem tartalmaz. A felperes által többször hivatkozott Szakértői foglalkozás-egészségügyi szakértő sem teszi kizárttá a felperes egészségi állapota miatt az ügyvédi munkavégzést, ehelyett azt állapítja meg, hogy „amennyiben létezik olyan jogi végzettséget kívánó munkakör, amely nem követel napi 8 órás munkavégzést, túlórá, állandó járást, állást, ülő munkát, vagy ezek tetszés szerint variálhatók, elképzelhető, hogy azokat a felperes betöltheti”. Sem az ETT szakértői testülete, sem Szakértői szakértő nem tett olyan megállapítást, amely szerint a felperes már kialakult egészségi állapotát az ügyvédi tevékenység folytatása tovább rontaná. Amennyiben az ügyvédi tevékenység folytatása a felperesnél egészségi állapotrosszabbodást okozott volna, úgy érthetetlen, hogy a korábbi elsőfokú eljárásban beszerzett ETT szakértői testületi vélemény alapján a felperes munkaképesség csökkenésének mértéke miért nem változott negatív irányba. Előadta azt is, hogy a felperes bírói szolgálati jogviszonyának megszűnése a felperes szakmai képzését, illetőleg képezhetőségét nem befolyásolja, a Magyar Ügyvédi Kamara az ügyvédek számára kötelező és fakultatív oktatásokat szervez, amelyek tartalma a felperes, mint ügyvéd számára nem kevésbé hasznosítható, mint a bírák részére szervezett oktatás. Így a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítása indokolt legalább 6.450.000.- forintba, így viszont nem vagyoni kár jogcímén az alperesnek fizetési kötelezettsége már nem állna fenn.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

[46] Az alperes fellebbezési ellenkérelme a felperes fellebbezésével érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, fenntartva a fellebbezésében előadott nem vagyoni kártérítés összegének leszállítására vonatkozó kérelmét is.

[47] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és a szakértői vélemények alapján helyesen vette figyelembe, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása és munkaképesség-csökkenése csak részoki összefüggésben van az elszenvedett munkahelyinek elismert balesettel. Az elsőfokú bíróság az rPp. 3. § (2) bekezdése alapján a megismételt eljárásban több alkalommal tájékoztatta a felperest a rPp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel arról, hogy a felperes terhe bizonyítani az elmaradt jövedelem, mint kár általa állított összegének helyességét. A felperes e körben tett előadását az elsőfokú bíróság helyesen értékelte. Helyesen állapította meg, hogy a felperes által csatolt éves adóigazolásokból, az ügyvédi tevékenységből, mint egyéni vállalkozásából származó teljes jövedelemre egyértelműen következtetni nem lehet, a felperes felhívás ellenére a valós jövedelmének igazolására alkalmas okiratokat nem csatolt, saját anyagi helyzetére ellentmondásosan nyilatkozott. A felperes saját előadása sem bizonyítja, hogy kizárólag a NAV adóigazolás szerinti jövedelemmel rendelkezett volna az adóigazolás szerinti időszakokra vonatkozóan. A felperes az ügyvédi tevékenységből származó teljes jövedelmére vonatkozóan szakértő kirendelését nem kérte, melynek jogkövetkezményeit az elsőfokú bíróság helytállóan vonta le. Nem értelmezhető a felperes azon álláspontja, hogy a tényekre vonatkozó szakértői bizonyítás elrendelése a rBjt. 94. § c) pontját, vagy az MK 32. számú állásfoglalásban kifejtett anyagi jogi jogértelmezést mennyiben sértette volna. Az elsőfokú bíróság részletes jogi indokát adta, hogy a keresetvesztés pontos összegének megállapításához az ügyvédi tevékenységből származó teljes jövedelmet vizsgálnia kellett volna, de ezt bizonyítás hiányában nem tudta elvégezni.

[48] A felperes rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelme kapcsán Szakértő1 foglalkozás-egészségügyi szakértő nem úgy nyilatkozott, hogy az ügyvédi tevékenység folytatása a felperes egészségi állapotát veszélyeztetné, illetve, hogy a megszerzett jövedelem rendkívüli munkateljesítménnyel szerzett jövedelemnek minősülne teljes egészében. Az állapotrosszabbodás bizonyítására az elsőfokú eljárásban már csatolt, 2021. január 21-i MR-lelet önmagában nem alkalmas. A felperes össz-szervezeti egészségkárosodása és munkaképesség-csökkenése nem csak az elszenvedett üzemi balesetből következett, az állapotrosszabbodás körében sem állítható mindez. A perbeli adatok szerint a 2017. augusztus 18-én kelt másodfokú orvosszakértői bizottsági vélemény, és a 2018. augusztus 24-i NSZKK ügyszám15 számú szakértői vélemény szerint a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 30 %, míg a 2022. november 10-én kelt szakértői testületi vélemény szerint 25 %. Amennyiben az ügyvédi tevékenység folytatása a felperes állításának megfelelően az egészségét károsítja, úgy össz-szervezeti egészségkárosodása és munkaképesség-csökkenésének mértéke is negatív irányba változott volna a 2018-ban megállapított adatokhoz képest. A jelenlegi adatok szerint csökkentő mérték nem arra utal, hogy a felperes ügyvédi tevékenységből származó jövedelmét egészségkárosító módon érne csak el. Emellett utalt arra, hogy a felperes egészségi állapotát nemcsak az üzemi baleset idézte elő, ezért nem kizárt, hogy a felperes által hivatkozott állapotrosszabbodás is a felperes sorsszerű megbetegedésével van ok-okozati összefüggésben.

[49] Az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontra helyezkedett a további vagyoni kárigény, így az elmaradt jubileumi jutalom és a szabadságmegváltás elutasítása tekintetében. A felperes az elsőfokú eljárásban vagyoni kárigényként terjesztette elő szabadságmegváltás iránti igényét, arra hivatkozással, hogy ügyvédként nem tud szabadság menni, mert ez számára jövedelemkiesést okozna. Új hivatkozást és tényállítást adott elő a fellebbezésében (a

ki nem adott évi szabadság megváltás vonatkozásában), ami az rPp. 235. § (1) bekezdése alapján nem vehető figyelembe. Mindemellett nem került elvonásra és korlátozásra 2017. január 1-je után a felperes pihenéshez és rekreációhoz való joga, egyéni vállalkozóként mindezekről a felperes maga volt jogosult dönteni. Továbbá a 2018. augusztus 12-i beadványában a felperes maga adta elő, hogy 2018. augusztusában és szeptember elején évi rendes szabadságát tölti.

[50] A nem vagyoni kártérítés körében a felperes a bírói szolgálati jogviszonya megszűnése okán terjesztett elő igényt, nem pedig az egészségi állapotát veszélyeztető ügyvédi tevékenység folytatása okán. A másodfokú eljárásban tett hivatkozás ugyancsak az rPp. 235. § (1) bekezdésébe ütközik, illetve a felperes saját döntése volt az állítása szerint „egészséget veszélyeztető” jövedelemszerző tevékenysége, ezért a nem vagyoni kártérítés felemelése nem indokolt.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[51] A felperes és az alperes fellebbezése – az alábbiak szerint – részben alapos.

[52] A rPp. 19. § (1) bekezdése szerint az a bíró, aki a személyére vonatkozó kizárási okot maga jelentette be, bejelentésének elintézéséig a perben nem járhat el. Minden más esetben az érintett bíró továbbra is eljárhat ugyan, de ha a 13. § (1) bekezdésének a)–d) pontjai alá tartozó kizárási okról van szó, a bejelentés elintézéséig az érdemi határozat hozatalában nem vehet részt. A másodfokú tanács tagjai a felperes bejelentésére úgy nyilatkoztak, hogy nem elfogultak, és az érdemi határozatot meghozták, mert azt a rPp. 19.§ (1) bekezdése nem zárta ki.

[53] Megalapozatlanul hivatkozott a felperes fellebbezésében a jogi indokolási kötelezettség megsértésére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie, és nem minden egyes részletre {legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. A bírói gyakorlat ezzel egyező: A Kúria több határozatában is rámutatott, önmagában az indokolási kötelezettség megsértése nem állapítható meg amiatt, hogy a levont jogkövetkeztetéssel a fél nem ért egyet (Mfv. II. 10.169/2017/5). A bíróságoknak a határozatukat a szükséges mértékben kell megindokolniuk, amelynek körét az adott ügy jellege és az eljárás során tisztázásra váró körülmények terjedelme határozza meg (Mfv.I.10.137/2017/5). Az, hogy a fél számára esetlegesen az indokolás nem meggyőző, nem a jogi indokolási kötelezettség

megsértése körében sérelmezhető, hanem az anyagi jogszabályhely megsértése és annak megfelelő értelmezése körében. (Mfv.III.10.260/2019/5., Kfv.VII.38.374/2019/6.).

[54] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogi indokolási kötelezettségének eleget tett: az elsőfokú ítélet jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság a felperes által állított tényállítást nem talált bizonyítottnak.

Alkalmazandó jog

[55] A kereset alapjául szolgáló munkahelyi baleset 2009. évben történt, azóta folyamatosan jelentkeztek a felperesnél a károk, ezért az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a rBjt. rendelkezéseit. A rBjt. és az új Bjt. alkalmazásával kapcsolatban külön átmeneti szabály nem került elfogadásra, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan hívta fel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1)-(2) bekezdését, mely szerint a jogszabályi rendelkezést – ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatályba lépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. A jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell. A káreseménykor a rBjt. rendelkezései voltak az irányadók, a bírói szolgálati viszonytal összefüggő kártérítési felelősség jogalapjára és mértékére a károkozásakor hatályos szabályok alkalmazása indokolt, ha a károk folyamatosan jelentkeznek.

[56] A rBjt. 89. § (1) bekezdése szerint a munkáltató a bírónak a szolgálati viszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességre tekintet nélkül teljes mértékben felel. A (4) bekezdés szerint a bírónak kell bizonyítania, hogy a károkozás a szolgálati viszonyával összefüggésben következett be.

Az alperes teljes vagy részleges kártérítési felelőssége

[57] A rendelkezésre álló szakértői vélemények egyhangúan állapították meg, hogy a felperes sorsszerű gerincbetegségének talaján a 2008-as autóbalesetben elszenvedett nyakrándulás során kialakult, majd a 2009. október 12-én elszenvedett munkahelyi balesetben ismételten elszenvedett nyakrándulás során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása után visszamaradó panasz-, és tünetegyüttes, valamint a szomszédos szegment szindróma miatt vált alkalmatlanná a bírói tisztségre. A szakértők hangsúlyozták, hogy a felperes nyaki gerince az autóbaleset során sérült, azonban a sérülés nem volt olyan mértékű, amely műtéti megoldást igényelt. Ezt az állapotot súlyosbította a munkahelyi baleset, amely

során a már részben sérült porckorongban sérvsedés alakult ki, melyet műteni kellett. Összességében megállapították, hogy a munkahelyi baleset következménye a nyaki gerincsérv, majd a műtét, amelynek szövödménye a később rosszabbodó nyaki gerinc állapot, amely az alkalmatlansághoz vezetett.

[58] Az ETT igazságügyi orvosszakértői lelet és vélemény, miként azt a foglalkozás-egészségügyi orvos is megállapította, rögzítette, hogy a felperes esetében a munkaképesség-csökkenés a gépkocsi baleset előtt 5%, utána 10%, az üzemi baleset után pedig 30% volt. Az ETT szakértői véleményében megállapította, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 25%, egészségi állapota 75%, a fentinek megfeleltethető 30% munkaképesség-csökkenésnek. A felperes bírói tisztségre való jelenlegi össz-egészségkárosodását döntően a 2009. október 12-i munkahelyi balesetben elszenvedett nyaki sérülés során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása, mint üzemi baleseti eredetű károsodás okozta, ennek kifejlődésében azonban sorsszerű gerincbetegsége és 2008-as autóbalesetében elszenvedett nyakrándulás is szerepet játszott, mint a 2009. október 12-i esemény idején már fennálló különleges állapot. Az NSZKK is azt állapította meg, hogy amennyiben baleset és üzemi baleseti eredetű nyaki gerincbántalma nem következik be, úgy a felperes bírói munkára alkalmas lenne.

[59] Mindezekből megállapíthatóan az üzemi baleset nagyobb mértékben rontotta a felperes egészségi állapotát, mint a gépjárműbaleset. Összességében megállapítható, hogy a munkahelyi baleset következménye a nyaki gerincsérv, majd a műtét, amelynek szövödménye a később rosszabbodó nyaki gerinc állapot, amely az alkalmatlansághoz vezetett. A munkabaleset jelentősen súlyosbította a felperes állapotát, jogilag tehát ez volt a releváns ok, ezért az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik.

[60] Az igazságügyi szakértői vélemények alapján megállapítható, hogy a felperes alkalmatlanságának releváns, meghatározó oka a munkahelyi baleset volt, így mind a ténybeli, mind a jogi okozatosság alapján (adekvát kauzalitás elve) az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik az ennek folytán bekövetkezett károkért. Emellett helytállóan utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy az MK. 30. számú állásfoglalásra tekintettel is az alperes teljes egészében felel a bekövetkezett károkért. Az állásfoglalás szerint, ha a munkavállaló egészségi állapota, testi fogyatkozása, szervezeti adottsága nem okozott keresetvesztéssel járó munkaképesség-csökkenést, és a munkavállaló keresetvesztése életének, testi épségének, egészségének a munkaviszonyával összefüggésben történt megsértése folytán következett be, a munkáltató az említett sérelemből származó munkaképesség-csökkenés százalékos mérvétől függetlenül az Mt.174.§-a alapján a teljes kárért felel. A nem vitatott tényadatok szerint a felperesnek a munkahelyi balesete előtt nem okozott keresetvesztést a nyaki gerinc állapota, melyre tekintettel az alperes teljes kártérítési felelőssége fennáll.

Az elmaradt jövedelem iránti igény

[61] A régi Bjt. 91. § (1)-(5) bekezdése szerint a munkáltató a 89-90. §-okon alapuló felelőssége alapján a bírónak az elmaradt jövedelmét, dologi kárát, a nem vagyoni kárát, illetve a sérelemmel és ennek elhárításával összefüggésben felmerült indokolt költségeit köteles megtéríteni. A bíró szolgálati viszonya körében az elmaradt jövedelem megállapításánál a bíró elmaradt illetményét, továbbá azon rendszeres szolgáltatások pénzbeli értékét kell figyelembe venni, amelyekre a szolgálati viszonya alapján jogosult, feltéve, ha azokat a károkozást megelőzően rendszeresen igénybe vette. A (4) bekezdés előírja, hogy az elmaradt jövedelem megállapításánál figyelembe kell venni azt a jövőbeni változást is, amelynek meghatározott időpontban való bekövetkezésével előre számolni lehetett. Az (5) bekezdés előírja, hogy nem kell megtéríteni az olyan szolgáltatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén kapott összeget.

[62] A rBjt. 94. § arról rendelkezik, hogy a kártérítés kiszámításánál a kár összegéből le kell vonni a) az elmaradt illetményre eső nyugdíjjárulékot, egészségbiztosítási járulékot, munkavállalói járulékot

b) az állami egészség- és társadalombiztosítás keretében járó ellátások ellenértékét,

c) azt az összeget, amelyet a bíró a munkaereje hasznosításával megkeresett.

A 2016. évi jövedelemveszteség

[63] Sem az első-, sem a másodfokú eljárásban nem volt vitatott a 2016. évi jövedelemveszteség, melyet a felperes 1.351.204 forint jövedelempótló kártérítésben és 36.000 forint cafeteria juttatásban érvényesített.

A 2017. évi jövedelemveszteség

[64] A felperes 2007. évre havi 635.838 forint, összesen 7.210.056 forint jövedelempótló kártérítés és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[65] Alappal hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy az elmaradt jövedelemből nem kell levonni az egészségügyi alkalmatlanság folytán a felperesnek kifizetett végkielégítést.

[66] A rBjt. 55. § (1) bekezdése szerint, ha a bíró tisztségéről – egészségügyi okból – az 54. §-ban írt felszólításra mond le vagy a bírót tisztségéből egészségügyi alkalmatlanság

miatt mentik fel, részére a bírói szolgálati viszonyban töltött idő után, ha a 10 évet nem haladja meg 9 havi, ezt meghaladó bírói szolgálati viszonyban töltött idő esetén 13 havi illetményének megfelelő összeget kell kifizetni.

[67] A rBjt. a 94. §-ban kógens módon meghatározza, hogy a kár összegéből mit kell levonni. A végkielégítés a jogszabályhelyben felsoroltak egyikébe sem tartozik és annak rendeltetése is eltérő. A bírói gyakorlat szerint a jogellenesség jogkövetkezményeként járó elmaradt illetmény számításakor nem minősül máshonnan megtérülő – az elmaradt illetmény összegét csökkentő – jövedelemnek a felmentés folytán kifizetett végkielégítés. (BH2010.257.). A felperest a felmentése folytán a részére kifizetett végkielégítés a jogviszonya egészségügyi alkalmatlanság jogcímen történt megszűnése miatt illeti meg. Az ítélet a jogviszony megszűnésének eredeti jogcímét nem érintette, ezért a jogellenesség jogkövetkezményeként járó elmaradt illetmény számításakor nem minősül máshonnan megtérülő – az elmaradt illetmény összegét csökkentő – jövedelemnek (MJD 317.).

[68] A Fővárosi Ítéltábla ügyszám26 számú ítéletében is megállapította, hogy a végkielégítés alapvetően a munkaviszony munkáltató működésével összefüggő okból, illetve a munkavállaló egészségügyi alkalmatlansága miatti munkáltatói felmondás esetén meghatározott juttatás. A végkielégítésre való jogosultság egyrészt a munkaviszony megszüntetés módjától, másrészt a munkaviszonyban töltött időtől függ. A végkielégítésnek valóban van egy ideiglenes jövedelempótló szociális jellege is, a végkielégítést az 1991. évi XLVIII. törvény szabályozta elsőként és iktatta be a munka törvénykönyvéről szóló 1967. évi II. törvénybe. A törvény indokolása a végkielégítéssel összefüggésben annak „szociális indokait” hangsúlyozza. A 174/B/1999.AB határozatban (ABH2005.870.875.) az Alkotmánybíróság megállapította: „rendeltetését tekintve a végkielégítés a munkakeresés időszakában az ismételt munkavállalásig terjedő időben egyfajta anyagi jellegű támogatást jelent és a megélhetés biztosítását célozza azon nyugellátásra nem jogosult foglalkoztatottak számára, akiknek a jogviszonya önhibájukon kívül (tehát nem szakmai alkalmatlanság, a szolgálatra való méltatlanná válás, stb. miatt) kerül megszüntetésre”. A jogintézménnyel az Alkotmánybíróság a 86/2006. (XII. 06.) AB határozatban rögzítette, hogy a végkielégítés funkciója a tisztességes végelbánás egyik eszközeként az, hogy a munkáltató oldalán felmerült okból az adott foglalkoztatási jogviszonyból kikerülő személy újraalkalmazásáig anyagi biztonságban legyen (ABH2006/740/758). A végkielégítés ugyanakkor az adott munkáltatónál eltöltött hosszabb idejű munkaviszonyt is elismeri és figyelembe veszi, hogy lényegében nem a munkavállaló hibájából került sor a munkaviszony megszüntetésre. A 600/B/2000.AB határozatban és a 257/B/2009.AB határozatban a testület megállapította, hogy „a végkielégítés, mint a tisztességes végelbánás eszköze, valóban olyan jogintézmény, amelynek funkcióját illetően kimutatható az anyagi elismerés, az adott munkáltatónál viszonylag hosszabb ideje fennálló jogviszony felszámolásakor a foglalkoztatási jogviszonyra vonatkozó követelményeknek megfelelően teljesített munkavégzés honorálása is”.

[69] A rBjt. szabályozása a fent ismertetett munkajogi rendelkezéseknek is megfelel, mert a végkielégítés egészségügyi alkalmatlanság címén jár, annak összege igazodik a bírói szolgálati jogviszonyban töltött időhöz is és ha felmentett bíró részére saját jogú nyugellátást állapítanak meg, akkor végkielégítésre nem jogosult (rBjt. 55. § (2) bekezdés).

[70] Mindezek alapján az elmaradt jövedelem címén járó kártérítés összege a végkielégítéssel nem csökkenthető, annak eltérő rendeltetésére és a kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányára tekintettel. A végkielégítés akkor is megilleti a bírót, ha egészségügyi alkalmatlansága nem szolgálati viszonyával összefüggésben következett be, ehhez képest az a bíró, akinek munkahelyi baleset okozta az egészségügyi alkalmatlanságát, szintén jogosult rá és az megtérült jövedelemként nem vonható le. Amikor a végkielégítést le kell vonni, akkor arról a jogszabályok kifejezetten rendelkeznek, ilyen pl. az Mt. 83. § (4) bekezdése, ami a munkaviszony helyreállításának esetére írja elő, hogy az elmaradt munkabér és egyéb járandóság összegének számításánál le kell vonni a munkaviszony megszüntetésekor kifizetett végkielégítést, de a közsféra törvényei is tartalmazznak ilyen előírásokat. Miként a jogszabályok, így a rBjt. is következetesen külön kezeli az elmaradt jövedelmet és a végkielégítést, mint jogkövetkezményt.

[71] Alappal hivatkozott a felperes fellebbezésében arra is, hogy a baleseti járadékot ugyancsak nem lehetett volna levonni az elmaradt jövedelemből. A felperes 2011. októberétől kezdődően jogosult volt baleseti járadékra, az tehát a bírói szolgálat jogviszonya fennállása alatt is kapta.

[72] Az Ebtv. 57. § (1)-(2) bekezdése szerint baleseti járadékra az jogosult, akinek üzemi baleset következtében 13%-ot meghaladó egészségkárosodása keletkezett, de a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai nem illetik meg, valamint nem a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 31. §-a, továbbá 32. § (4) bekezdése alapján részesül öregségi nyugdíjban. Ha az egészségkárosodás mértéke a húsz százalékot nem haladja meg, a baleseti járadék legfeljebb két éven át, ha meghaladja, az egészségkárosodás tartamára időbeli korlátozás nélkül jár. A (4) bekezdés szerint a baleseti járadékra jogosultság azzal a nappal nyílik meg, amelytől az igénylő tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodását megállapították. Ha az igénylő ezen a napon baleseti táppénzben részesül, a jogosultság a táppénz megszűnését követő nappal nyílik meg. Az 58. § (1) bekezdése szerint a baleseti járadék mértéke az üzemi baleset okozta egészségkárosodás fokától függ. Az egészségkárosodás fokának megfelelően a 2. baleseti fokozatba tartozik az, akinek az egészségkárosodása 21-28 százalék, a 3. baleseti fokozatba tartozik az, akinek az egészségkárosodása 29-39 százalék. A (2) bekezdés szerint a baleseti járadék összege az (1) bekezdésben meghatározott fokozatok sorrendjében a havi átlagkereset nyolc, tíz, tizenöt, illetőleg harminc százaléka. Az 59. § (1) bekezdése előírja, hogy a baleseti járadékot a balesetet közvetlenül megelőző egy éven belül elért kereset havi átlaga alapján kell megállapítani.

[73] Miután a felperest a baleseti járadék bírói szolgálati jogviszonya fennállása alatt is megillette, és az részére időbeli korlátozás nélkül jár, valamint annak alapja a balesetet közvetlenül megelőző egy éven belül elért kereset havi átlaga, a baleseti járadék elmaradt jövedelemből való levonására nincs mód. A társadalombiztosítási ellátás „kártérítést

csökkentő tényező”-ként nem vehető figyelembe, ha a károsult abban a jogviszonya fennállása alatt is részesült, mert ez így sértené a teljes kártérítés elvét.

[74] A baleseti járadék alapjául szolgáló átlagkereset meghatározásáról és a járadék számítási módjáról szóló 1/2006. (V. 22.) PK vélemény szerint a baleseti járadék alapjául szolgáló átlagkereset meghatározásánál a keresetet (jövedelmet) a nyugdíjjárulék mellett a magán-nyugdíjpénztári járulékkal és tagdíjjal, az egészségbiztosítási járulékkal és a munkavállalói járulékkal csökkentett összegben kell figyelembe venni. A munkáltató kártérítési felelőssége alapján kifizetésre kerülő baleseti járadék kiszámításánál figyelembe kell venni azt a társadalombiztosítási ellátást, amelyre való jogosultság a káreseménnyel összefügg. Tekintettel arra, hogy a baleseti járadék személyi jövedelemadó köteles bevételnek minősül, ezért a járadék alapjául szolgáló valamennyi összeget bruttósított számítással kell figyelembe venni.

[75] A felperesnek 2017. évben volt megtérült jövedelme: a felperesnek a Kft1-vel fennállt jogviszonya 2017. október 31-ig állt fenn havi 150.000 forintos jövedelemmel. 2017. november 1-től alkalmazott ügyvéd volt havi 50.000 forintos jövedelemmel.

[76] A fellebbezés során sem vitatott peradatok alapján a felperes 2017. évben 9.584.628. forint címpótlékot is magában foglaló illetményt kapott volna. Ebből kizárólag a Kft1-től járó 10x150.000 forint, összesen 1.500.000 forint, az alkalmazotti ügyvédi jogviszonyából pedig 2x50.000 forint, összesen 100.000 forint jövedelem vonható le, vagyis a felperest összesen 7.984.628 forint illeti meg, melyből le kell vonni a 18,5% járulékot (1.477.156 forint). Ez összesen 6.507.472. Ezen túl le kell vonni az ideiglenes intézkedés folytán már teljesített 6.450.000 forint kártérítési járadékot, így összesen 57.472 forint illeti meg a felperest 2017. évre elmaradt illetményként.

2008. január 23-ig járó és ezt követő egyéni ügyvédi tevékenységből származó jövedelem

[77] A felperes 2018. évre havi 736.713 forint, összesen 17.681.112 forint jövedelempótló kártérítés és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperes ekkortól a 11. fokozatba tartozott volna, a bírói alapilletmény havi 453.330 forint volt, alapilletménye 725.328 forint, míg címpótléka 135.999 forint lett volna. A felperes 2018. januárban 45.500 forint megtérült jövedelemre tett szert. A felperes ezt követő időre is előterjesztett keresetvesztés miatt járadékigényt.

[78] A felperes 2018. január 24. napjától egyéni ügyvédként dolgozik. Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 57. § (1) bekezdése az ügyvéd az ügyvédi tevékenységet üzletszerűen egyéni ügyvédként, vagy ügyvédi iroda tagjaként saját gazdasági kockázatvállalás mellett – az e törvényben meghatározott kivétellel – ügyfele megbízásából gyakorolja. A 2019. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 4. §

2.3. pontja értelmében az ügyvéd e jogszabály alkalmazásában egyéni vállalkozónak minősül. Az egyéni ügyvéd biztosítási kötelezettsége a Tbj. 10. § b) pontja értelmében a kamarai tagság kezdete napjától annak megszűnése napjáig áll fenn. Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) összeférhetlenségi szabályaira tekintettel a felperes a jogviszonya megszűnésétől (2016. december 29.) számított két évig – mely 2018. december 29. napjával lejár – a törvényszék illetékességi területén működő bíróságokon nem járhat el.

[79] A rBjt. 89.§ (4) bekezdése szerint a felperesnek kellett bizonyítania, hogy kára keletkezett és annak összegét is. A felperes azt állította, hogy egyéni ügyvédi tevékenységéből jövedelme egyáltalán nem származik, olyan alacsony összegű jövedelemmel rendelkezik, hogy az iroda költségeit is alig tudja fedezni, a bevétele maximum arra elegendő, hogy az ügyvédi praxis fenntartásához szükséges költségeket kifizesse (2018. július 4-i beadvány).

[80] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság ügyszám2 számú végzésében az [55] bekezdésben rögzítette, hogy az okozott kárösszegezésének bizonyítása a felperes terhére esik. Helyesen hivatkozott az alperes arra, hogy keresetveszteségi járadék akkor jár a felperesnek, amennyiben a felperes jövedelme az alkalmatlanság bekövetkezte után kevesebb, mint a bírói jogviszonya fennállása alatt elért jövedelme, és ezt megfelelően igazolja a felperes. A kár felmerülésének, pontos összegének, az okozati összefüggésnek a bizonyítása a felperes bizonyítási kötelezettsége, és amennyiben annak nem tesz eleget, azt a terhére kell értékelni. Az elmaradt jövedelem meghatározásához azt alátámasztó bizonyítékokat, a szükséges igazolásokat, a felperesnek kell okiratokkal alátámasztottan igazolni, ezeket a bizonyítékokat csatolni és nem kizárólag az esetlegesen kirendelt igazságügyi könyvszakértő részére átadni, ahogy erre hivatkozott a felperes.

[81] Az elsőfokú bíróság a ügyszám16 számú tárgyalási jegyzőkönyvben is bizonyítási tájékoztatást adott arról, hogy az összegezés körében a kár felmerülésének pontos összegét a felperesnek kell bizonyítania. Amennyiben a felek a kiosztott bizonyítási tehernek megfelelően bizonyítási kötelezettségüknek nem tesz eleget, azt a bíróság a terhükre értékeli.

[82] Az alperes a per kezdetétől folyamatosan vitatta a felperes megtérült jövedelme kapcsán a felperes tényállításait, kára keletkezését.

[83] A felperes többször hivatkozott arra, hogy KATA-s vállalkozó volt, akinek költségelszámolást nem kellett vezetnie, az ügyvédi tevékenységből származó bevétellel szemben 40%-os költségátalány elszámolására jogosult. Hivatkozott a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CLXVII. törvény 10. § (3) bekezdésére, mely szerint más jogszabályok alkalmazásában - különösen az Art. szerinti jövedelemigazolás kiállításának szempontjából - a kisadózó jövedelmének a kisadózó

vállalkozás utolsó, a megszerzett bevételről tett nyilatkozatában feltüntetett bevételének 60%-a, de legalább a tételes adófizetési kötelezettséggel érintett hónapok és a havi minimálbér szorzata minősül. Hivatkozott továbbá a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Sza tv.) 49/B. § (1) bekezdésére, mely szerint a vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó az e tevékenységből származó vállalkozói bevételét a 4. és a 10. számú melléklet rendelkezései szerint, a vállalkozói jövedelmét a vállalkozói bevételből - legfeljebb annak mértékéig, figyelembe véve a (2)-(7) bekezdés rendelkezéseit is - a vállalkozói költség levonásával határozza meg. Vállalkozói költségként a vállalkozói kivét és a vállalkozói bevétel elérése érdekében felmerült kiadás a 4. és 11. számú melléklet rendelkezései szerint számolható el. Mindezek alapján állította, hogy bevételét, jövedelmét igazolta. Ezzel kapcsolatosan az elsőfokú bíróság – helyesen – többször tájékoztatta a felperest, hogy szakkérdés a felperes bevétele és kiadása, valamint ezek alapján számított jövedelme.

[84] A másodfokú bíróság szerint a fenti szabály, a KATA tv. 10.§ (3) bekezdése, csak adózási szempontból bír jelentőséggel, a lényege, hogy a KATA tv. a bevétel 60%-át tekinti jövedelemnek és vélelmezi, hogy 40% költség és járulék. Ez azonban nem feltétlenül, sőt, az esetek legnagyobb részében nem azonos a tényleges jövedelemmel. Ez egy adó- és járulékszámítás alapjául szolgáló általányszabály, de a másodfokú bíróság szerint – figyelemmel az alperesi vitatásra is – a kártérítési perben nem igazolja a felperes tényleges jövedelmét. A törvény indokolása is felhívja arra a figyelmet, hogy a jövedelemigazolás kiállítása szempontjából minősül ez a kisadózó jövedelmének.

[85] Emellett a bírói gyakorlat elfogadja, hogy a baleseti járadék alapja munkavégzésből származó nem adózott jövedelem is lehet (EBH2020.P.1.) és ezzel összefüggésben ez fordítva is igaz: az adóbevallásban szereplő jövedelemnél magasabb jövedelem is igazolható. Az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes az adóbevallásban feltüntetett jövedelmét meghaladó jövedelemre tett szert, amelyet vagyoni viszonyai, ügyfeleinek, tárgyalásainak száma, tényleges munkavégzésének időtartama támaszt alá. Vitatta az alperes kiadásait is. Az irányadó ítélkezési gyakorlat alapján a bíróságnak a jövedelmi és vagyoni viszonyok együttes értékelésével kell állást foglalnia a keresetvesztésről és a felperes jövedelméről és a mérlegelés eredményeképpen meghatározott jövedelem eltérhet a benyújtott személyi jövedelemadó bevallásban foglaltaktól vagy társasági adóbevallásban foglaltaktól. A Kúria számos eseti döntésben mutatott rá arra, hogy a bevallott, illetve kimutatható jövedelem mellett mérlegelési körbe kell vonni a vagyoni körülményeket is, amely a kötelezett valós jövedelmi, vagyoni helyzetének a feltárásához vezet (BH1994. 82., BH1998. 282.). Az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte a felperes által előadott jövedelmi és vagyoni viszonyait: a felperes előadta, hogy 250-300 fős ügyfélkörrel rendelkezik, 30.000 forint a megbízási díja, ezen túl sikerdíjban is megállapodik az ügyfelekkel, havi 15-20 tárgyalása van (ügyszám17 számú jegyzőkönyv), máshol havi 30-40-re nyilatkozott, havi átlag 40 beadványt készít 30-60 oldal terjedelemben, egy beadvány elkészítése és benyújtása átlag 5 órát vesz igénybe (2021. július 20-i fellebbezés), a havi átlag bevétele a havi átlag 360.000.- forint tárgyalási díjat és a 240-270.000.- forint új ügyféli díjat is figyelembe véve havi bruttó 600-630.000.- forint. Napi 15-16 órát dolgozik, három, illetve négy kollégája is besegít számára (ügyszám17 számú jegyzőkönyv, ügyszám18). A felperes vagyoni viszonyai között értékelni kellett, hogy két iroda tart fenn város3-ban és 1.településen, iroda felújítást végzett, nagy értékű irodai berendezéseket vásárolt (2020.

február 18-i beadvány), asszisztenciája van, és új gépkocsit vásárolt. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a felperesnek van jövedelme, mely nem azonos az adóbevallások szerinti KATA tv. 10.§ (3) bekezdés szerinti átalányszabállyal, az ennek megállapításához szükséges szakértői bizonyítást azonban a felperes – a szükséges felhívás és figyelmeztetés ellenére – nem indítványozta és az ehhez szükséges kimutatásokat és adatokat nem biztosította a perben.

[86] Az elsőfokú bíróság ügyszám19 számú, 104., 106., 117-I., 116., 122. számú végzésében/jegyzőkönyvben is kötelezte a felperest átlagjövedelmének és az azok alapjául szolgáló szükséges adatok, okiratok igazolására, utóbbiban a Pp. 141.§ (2), (6) bekezdésre való figyelmeztetéssel. A felperes a bíróság többszöri felhívására és a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés mellett jövedelmét nem igazolta, mind bevételéről, mind kiadásairól csak egyes, elszigetelt adatokat közölt és igazolt (pl. 2021. október 4-i ÁNYK igazolás, 2018. évi pénztárkönyv, 2019. évi számlalista), de ezek a széttagolt adatok önmagukban nem tették lehetővé a felperes valós jövedelmének megvizsgálását. Bár bevételi nyilvántartással és számlákkal a felperes rendelkezett (2021. augusztus 22-i beadvány), azokat nem csatolta. Kiadásait szóban előadta, de arra is hivatkozott, hogy a kiadásai tekintetében nem szükséges bizonyíték csatolása, mivel köztudomásúnak számít az, hogy egy ügyvédi iroda fenntartása mekkora költségekkel jár (2018. augusztus 12-i beadvány). Ezt követően egyes kiadásait okiratokkal igazolta, de azok valóságtartalma tekintetében ésszerű kételyek merültek fel: a felperes 2019. január 16-i beadványában közlte és Személy1 élettársa között 2018. augusztus 1. napján kelt megállapodást csatolt, mely szerint nevezett 2018. évre 2.000.000 forint ellenében irodai szolgáltatást nyújt, 2019. január 1-től a díj havi 350.000 forint. A felperes későbbi nyilatkozatából megállapítható, hogy ezt nem fizette, mert a díj a családi kapcsolatra tekintettel részben nem pénzben került kiegyenlítésre, ezért nem is került leszámlázásra (2019. augusztus 21-i beadvány). A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy az ápolást és a házkörüli, háztartási kisegítő munkát díjazást nélkül, szívességi alapon végző hozzátartozókkal kapcsolatos bírói gyakorlat (EBD2013.M.3.) az ügyvédi iroda kiadásaira nem alkalmazhatók. A felperes ugyancsak csatolta a közte és az Kft2 között létrejött irodahasználati jogról szóló, havi 120.000 forintos bérleti díjat tartalmazó megállapodást, melyre nézve a későbbiekben nyilatkozott (ügyszám20), hogy az barter, a bérleti díjat és rezsit a társaság felé jogi munka nyújtásával szolgáltatja. Átvállalja a bérleti díj arányos részét és azt a Kft. fizeti meg az önkormányzatnak (2019. augusztus 21-i beadvány). A felperes továbbá mindkét iroda kapcsán bérleti díjat és egyéb költségeket (vízdíj, közös költség, karbantartásra félretett összeg, internet, TV, távbeszélő díja) állított (2019. augusztus 21-i beadvány), majd később úgy nyilatkozott, hogy a címl szám alatti címként bejelentett iroda a saját lakása is. A felperes elmondta, hogy kénytelen volt új irodát bérelni, miután oly mértékben halmozódtak fel az iratok, hogy a szükséges bútorokat gyakorlatilag már lakóhelyként nem tudták azt használni, ezen okból került ez felszámolásra irodaműködési költségként, a közös költség és a karbantartásra félretett összeg pedig annak folytán, hogy jellemzően irodaként volt ez az ingatlan használva (ügyszám21 számú jegyzőkönyv). A felperes az összes kiadását 2018. évre 7.696.200 forintban, 2019. évre 9.500.000 forintban határozta meg (2019. augusztus 21-i beadvány, 2020. május 7-i beadvány). A felperes 2020. június 7-i beadványában bejelentette, hogy a korábbi beadványaiban megjelölt beruházások értéke kb. 15.000.000.- forintot tettek ki 2018-2019. évben, de az új iroda csak ½ részben képezi a tulajdonát. Az alperes ezzel összefüggésben rámutatott, hogy a felperes ugyan állítja, hogy az Szja. alapján figyelembe vehető költségeinek összege is 600-630.000.- forint, ami ugyancsak életszerűtlen, de ez teszi lehetővé, hogy a jövedelme 0 ft-ban legyen megállapítható.

[87] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság ügyszám2 számú végzésében egyértelműen rögzítette, hogy keresetveszteségi járadék akkor jár a felperesnek, amennyiben a felperes jövedelme az alkalmatlanság bekövetkezte után kevesebb, mint a bírói jogviszonya fennállása alatt elért jövedelme és ezt megfelelően igazolja a felperes. A kár felmerülésének, pontos összegének, az okozati összefüggésnek a bizonyítása a felperes bizonyítási kötelezettsége és amennyiben annak nem tesz eleget, azt a terhére kell értékelni. [...] Az elmaradt jövedelem meghatározásához az azt alátámasztó bizonyítékokat, a szükséges igazolásokat a felperesnek kell okiratokkal alátámasztottan igazolni, ezeket a bizonyítékokat csatolni és nem kizárólag az esetlegesen kirendelt (igazságügyi könyv)szakértő részére átadni, ahogy erre hivatkozott a felperes. [...] A pontosösszezszerűség megjelenítése, a számítási mód levezetése és a bizonyítékok megjelölése, valamint részletes tényelődadás előterjesztése nem mellőzhető. Amennyiben ezeket a nyilatkozatokat a felperes a felhívás ellenére nem teszi meg, a következményeit az ítéletben le kell vonni. Az elsőfokú bíróság ezt követően ügyszám27 számú végzésével – a rPp. 141.§ (2), (6) bekezdésére való figyelmeztetéssel – ismételten felhívta a felperest bizonyítékai, okiratai becsatolására. A felperes a felhívásnak továbbra sem tett eleget. Személyl 2021. augusztus 16-i nyilatkozatából megállapítható, hogy a felperesnek van ügyfélnyilvántartása, tárgyalási naptára és bevételi nyilvántartása, azokat mégsem csatolta. A felperes a ügyszám17 számú jegyzőkönyvben ismét csak a kiadásaira indítványozott szakértői bizonyítást. Az elsőfokú bíróság ügyszám16 számú jegyzőkönyvben ismét tájékoztatta a felperest a bizonyítási kötelezettségről és teherről, aki erre nézve azt nyilatkozta, hogy a bevételeit igazolta. A ügyszám22. számú végzésben az elsőfokú bíróság ismételten felhívta a felperest, hogy nyilatkozzon a szakértői indítványáról, majd a ügyszám22. számú jegyzőkönyvben ismételten tájékoztatta a felperest, hogy a jövedelmi viszonyai tekintetében szakértő kirendelését tartja szükségesnek, majd ismét felhívta a felperest a rPp. 141.§ (2), (6) bekezdésben foglalt figyelmeztetéssel a számlák és bizonylatok csatolására, melyet 143. számú végzésében megismételt. A felperes a felhívásokban foglaltaknak – eltérő jogi álláspontja folytán, a KATA tv. 10.§ (3) és az Szja tv. 49/B. § (1) bekezdésére bekezdésére hivatkozással – nem tett eleget. A 2023. február 5-i beadványában arra hivatkozott, hogy szakértő nem vizsgálhatja azt, hogy ügyvédi tevékenységből milyen jövedelme származhatott, csak az vizsgálható, hogy a szakértő szerinti korlátozásokkal mekkora jövedelmet tudna elérni. Határozottan úgy nyilatkozott, hogy nem kíván szakértői bizonyítást a jövedelme kapcsán, majd ezen nyilatkozatát megváltoztatva a 140. számú jegyzőkönyvben kérte a szakértői bizonyítást és vállalta a bevételi bizonylatok becsatolását, de a jegyzőkönyvben foglalt felhívásnak – a rPp. 141.§ (2) és (6) bekezdés figyelmeztetése ellenére – nem tett eleget. A 2023. február 26-i beadványban egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy azon kívül, hogy a kizáró körülmények figyelembevételével napi négy óras munkakörben reálisan milyen összegű havi jövedelmet lett volna képes megszerezni, más kérdés tisztázására szakértő kirendelését nem kéri. A felperes az újabb hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban sem indítványozott könyvszakértői bizonyítást megszerzett jövedelmére, bevételei és kiadásai vizsgálatára, az ehhez szükséges okiratokat, számlákat, kimutatásokat, nyilvántartásokat – bár azokkal rendelkezett – nem csatolta.

[88] A felperes a megismételt eljárásban 2023. november 4-i beadványában úgy nyilatkozott, hogy jelen állás szerint még legalább 2-3 év, mire befejeződnek a folyamatban lévő ügyek „reményeim szerint ezen időpontig nem lesz veszteséges az ügyvédi tevékenységem”. A „most meglevő havi 500.000.- forint bevételemből megmarad egy kb.

200.000.- forintos rész”, mivel 2021. októberétől nem kell fizetnie Személylnak az általa elvégzett irodai tevékenységért. 2021. októberéig azért tudta fizetni a vállalkozói díjat Személylnak, mivel eddig kapta az alperestől a havi 150.000.- forint járadékot és a havi 100.000.- forint baleseti járadékból fedezni tudott egy nagyon szerény megélhetést. Az ügyvédi tevékenységből származó átlag havi 200-250.000.- forint megmarad, ami a havi 110.000.- forint baleseti járadékkal együtt a megélhetésére tud fordítani. Ez csak a töredéke a bírói jogviszonyban elérhető jövedelmének. A felperes beadványaiból egyértelműen megállapítható, hogy ügyvédi tevékenységből származott jövedelme, melyet a felperes ugyancsak megerősített 2023. november 17-i beadványában, azzal, hogy ügyvédi bevételei átlag havi 400-500.000.- forint között mozogtak.

[89] A bizonyítási eljárás során a felperes a bizonyítási tájékoztatásokat megkapta, a bíróság biztosította számára a bizonyítás lehetőségét, melyet azonban elmulasztott, okirati bizonyítékait nem csatolta, az elmaradt jövedelem körében szakértői bizonyítást – többszöri felhívás és a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés ellenére – sem terjesztett elő. Megállapítható, hogy a felperes a szakértői bizonyításokkal kapcsolatban többször megváltoztatta nyilatkozatait, azokat a jóhiszemű pervittel össze nem egyeztethető módon terjesztette elő. Az elsőfokú bíróság a rPp. 206.§ (2) bekezdése szerint a per adataival egybevetett mérlegelés alapján azt is helytállóan, a meggyőződése szerint ítélte meg, hogy milyen jelentőséget tulajdonít annak, hogy a felperes a felhívásoknak nem tett eleget, ellentmondásos nyilatkozatokat tett. A felperes tisztességes eljáráshoz való joga megfelelő tájékoztatással, többszöri felhívással és jogkövetkezményekre figyelmeztetéssel biztosítva volt, a felperes azonban a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek nem tett eleget, melyet a rPp. 3.§ (3) bekezdése szerint eljárva helytállóan értékelt az elsőfokú bíróság a felperes terhén. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes sem a korábbi elsőfokú eljárásban, sem jelen megismételt eljárásban nem bizonyította az ügyvédi tevékenység folytatásával elért valós jövedelmét, ezért nem bizonyított, hogy az ügyvédi tevékenységből származó jövedelme mennyi, kára keletkezett-e. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a felperes elmaradt jövedelemből származó kárát nem igazolta, mert az ügyvédi tevékenységből származó jövedelmi adatok hiányában ezt nem lehetett megállapítani, a személyi jövedelemadó bevallások pedig erre nem alkalmasok, bevallott vagyoni és jövedelmi viszonyai, saját előadásai is magasabb jövedelmet valószínűsítene.

[90] A felperes szakértő kirendelési indítványai nem a releváns tényállításokra vonatkoztak: a 2019. október 6-i beadványában arra hivatkozott, hogy KATA-s vállalkozóként számlákkal pontosan elszámolható bevallás benyújtása nem várható el tőle, ezért szakértő kirendelését kérte, azzal, hogy a szakértő rendelkezésére bocsát minden okiratot és nyilvántartást az irodájában. Erre tekintettel a további okiratok becsatolását mellőzte. A szakértőt arra nézve kérte kirendelni, hogy reálisan milyen nyereség érhető el egy kezdő vállalkozás esetén, és egy ügyvédi tevékenység ellátásánál milyen költségek merülnek fel. A felperes 2021. augusztus 16-án kérte szakértő kirendelését annak megállapítására, hogy az előadott költségei egy ilyen nagyságú és forgalmú ügyvédi irodánál reálisnak tekinthetők-e. A felperes 2023. február 23-i beadványában határozottan úgy nyilatkozott, hogy más kérdés tisztázása tekintetében szakértő kirendelését nem kéri, csak arra nézve, hogy 1.településen és környékén napi négy órás munkakörben reálisan milyen összegű havi jövedelmet lett volna képes megszerezni. A másodfokú bíróság szerint ilyen, a konkrét perre nem tartozó általános bizonyítás – tényállítások nélkül – irreleváns. A felperes a jövedelmére vonatkozó szakértői

bizonyítást csak a 2020. február 18-i iratában indítványozott, de azt a későbbiekben már nem tartotta fenn, az ehhez szükséges iratokat, adatokat nem szolgáltatta, azt is a szakértői bizonyítás tárgyává kívánta tenni, hogy a beruházások értéke mennyi. A megismételt eljárásban a másodfokú bíróság az erőmegfeszítés/rendkívüli munkateljesítmény vonatkozásában írt elő további bizonyítást, a felperes is csak az ügyvédi tevékenysége tekintetében indítványozott szakértői bizonyítást, mely egyébiránt nem minősül szakkérdésnek.

[91] Helytálló indokokkal rekesztette ki az elsőfokú bíróság a bizonyítékok köréből az írásbeli nyilatkozatokat. Egyetértett a másodfokú bíróság azzal is, hogy a KSH adatai szerinti ügyvédi átlagjövedelem irreleváns volt a perben.

[92] Az alperes helytállóan hivatkozott arra a ügyszám23. számú jegyzőkönyvben, hogy a felperest egyébiránt csak az általános öregségi nyugdíjkorhatárig illetné meg a jövedelempótló járadék, ezt követően ugyanis bíróként nem dolgozhatna a jogszabály kötelező rendelkezése folytán. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 89. § c) pontja szerint a bíró szolgálati viszonya megszűnik a köztársasági elnök általi felmentéssel. A 90. § h) pontja előírja, hogy a bírót fel kell menteni, ha a bíró betölti az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdése szerinti általános öregségi nyugdíjkorhatárt. Az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdése szerint a Kúria elnöke és az alperes1 képviselője kivételével a bíró szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn. Erre tekintettel a felperes jövőre nézve előterjesztett járadékigényét is el kellett utasítani.

[93] 2018. január 23-ig azonban a felperest megilleti a jövedelemkülönbözet. A felperes havi bírói illetménye 861.327 Ft lett lett volna. 2018. januárban 22 munkanapból a felperes tizenhatot töltött jogviszonyban, erre az időre 626.420 forint illeti meg, melyből le kell vonni a megtérült 45.500 forintot, ez összesen 580.920 forint, melyből le kell vonni 18,5% járulékot (107.470), azaz összesen a felperest 473.450 forint illeti meg.

Erőmegfeszítés

[94] A felperes egyben arra is hivatkozott, hogy még ha lenne is valamennyi jövedelme az ügyvédi tevékenységből, akkor azt a kártérítés kiszámításánál nem lehetne figyelembe venni, mivel azt – teljes egészében – rendkívüli munkateljesítménnyel éri el. A felperes e vonatkozásban az alábbi nyilatkozatokat tette: a rendkívüli munkateljesítmény a munkahelyre utazásban testesül meg, ami fárasztó, de nem jár a nyaki gerincet terhelő nagyobb megterheléssel. Az ügyvédi produktív munkája nem tesz több időt ki, mint a bírói munkája. Így a bírói munkakörre való alkalmatlansága nem jelenti, hogy az ügyvédre is az (2019. augusztus 21-i beadvány). Az ügyvédi tevékenység folytatásának nincsenek olyan foglalkozás-egészségügyi jogszabályban írt feltételei, mint a bírói tevékenység folytatásának, bármilyen egészségi állapotú személy végezhet ügyvédi munkát (ügyszám21). A korábbi

eljárásban a felperes előadta, hogy átlag 6-8 órát utazik vonattal, az utazással együtt 14-15 órát kell naponta dolgoznia. Az ügyvédi munka nem jár számára olyan idegi megterheléssel, mint a nagyon stresszes bírói munka (2018. július 4-i beadvány), tizedannyi stressz sem éri, mint bíróként (ügyszám20 számú jegyzőkönyv). Később arra hivatkozott, hogy napi 15-16 órát dolgozik. A bírói munkakörben végzett 8 órás munkának megfelelő munkavégzés kimerül abban, hogy utaznia kell más városokba. (2018. augusztus 12-i beadvány). A ügyszám20 számú jegyzőkönyvben úgy nyilatkozott, hogy naponta járja az ország különböző, távoli településeit. Az írásbeli beadványokat csak hétvégén tudja elkészíteni, mert az asszisztencia csak 1.településen áll rendelkezésére (2019. augusztus 21-i beadvány). Később arra hivatkozott, hogy a vidéki munkavégzés, a nyolc, később négy órán felüli munkavégzés, illetve a számítógépes munkavégzés jelent számára erőmegfeszítést.

[95] Az elsőfokú bíróság a 117-I. és a 117-II. számú végzésekben is tájékoztatta a felperest, hogy azt, hogy az ügyvédi tevékenységet a sérelemből eredő jelentős fogyatékossága ellenére rendkívüli munkateljesítménnyel végzi, a felperesnek kell bizonyítania.

[96] 2021. augusztus 22-én becsatolásra került Személy1 nyilatkozata, aki rögzítette, hogy a felperes ügyfélnyilvántartását, tárgyalási naptárát és bevételi nyilvántartását is ő vezeti. Mindezekből megállapítható, hogy a felperes a fenti kimutatásokkal rendelkezik, azokat azonban nem csatolta.

[97] A korábbi eljárásban az elsőfokú bíróság ügyszám19/117-I., 116., 122. számú jegyzőkönyvben is kötelezte a felperest az utazások, ügyszámok igazolására adminisztrációs programmal, lajstromkönyvvel a Pp. 141.§ (2), (6) bekezdésre való figyelmeztetéssel és a bizonyítási teherről való tájékoztatással, majd a 123-I. számú végzésben további 15 napos határidőt biztosított a felperes kérelmére. A felperes a felhívásban foglaltaknak nem tett eleget.

[98] A Fővárosi Ítéltábla ügyszám3 sorszámú részítéletében előírta, hogy a megismételt eljárásban részletesen nyilatkoztatni kell a felperest, hogy az ügyvédi tevékenység kifejtése során milyen konkrét munkafeladatokat, milyen időtartamban végez. Amennyiben a perbeli időszakban ebben változás volt, azt is elő kell adnia a felperesnek, mivel erre is tett utalást a perben benyújtott beadványaiban. A perbeli időszakra nézve tisztázni kell, hogy átlagosan havonta hány tárgyaláson vett részt, ehhez, illetve a tárgyalási tevékenységen kívül milyen segítői voltak, és azok milyen időtartamban, pontosan milyen feladatokat láttak el. Ha a perrel érintett egyes időszakokban a feladatokban változás volt, azt is részletesen elő kell adnia a felperesnek. Így azt is egyértelműen meg kell jelölnie, hogy havonta milyen rendszerességgel és milyen időtartamban utazott, ebből milyen mértékben vasúton, illetve gépjárművel, az utóbbihoz segítséget igénybe vett-e. Azt is részletesen elő kell adnia a felperesnek, hogy az utazások idején milyen indokok alapján tekinti többleterőkifejtésnek. A másodfokú részítélet az is rögzítette, hogy amennyiben az alperes a fentiek szerint előterjesztett előadását bármely vonatkozásában vitatja, abban a körben a bizonyítás a felperest terheli. Az orvosszakértő feladata annak megválaszolása, hogy a

felperes rendkívüli munkateljesítményt kifejt-e az ügyvédi tevékenység során és milyen mértékben. ([79] bekezdés). A felperest terheli annak bizonyítása, hogy rendkívüli munkateljesítménnyel tett szert ügyvédi jövedelmére vagy annak valamely részére.

[99] A megismételt elsőfokú eljárásban a felperes 2023. november 4-i beadványában ismételten előadta, hogy kényszerűségből lett kb. 300-as ügyfélkörre, mert csak úgy volt lehetőség, hogy átvegye személy3 ügyvéd devizakölcsön ügyeit, hogy ha az összes ügyfelet átvállalja. Emiatt kb. 200 devizakölcsön ügyet kellett elvállalnia, emellett 2020. évben még kb. 50-80 új devizakölcsön ügyet vállalt be, mivel ezen ügyfelek is lényegében személy3 ügyfelei voltak, de csak ekkor döntöttek úgy, hogy perelni fognak. Tehát így alakult ki - lényegében bizonyos kényszerűségből - a kb. 300-as ügyfélkörre. A 2021-2022. évben már gyakorlatilag nem is volt új ügyfele, hanem „a tárgyalási pénzekből, illetve a sikerdíjakból és a korábbi ügyfelek végrehajtási ügyeinek intézéséből volt jövedelme”. Tehát „kénytelen voltam ezt a nem kis számú ügyfélkört átvállalni, mivel ha ezt nem teszem, akkor gyakorlatilag nem lett volna munkám és 2-4 hónap alatt csődbe ment volna az irodám, mivel még az iroda és az ügyvédi tevékenység fenntartásához szükséges költségeket sem tudta volna fedezni”. Előadta továbbá, hogy öt év alatt összesen kb. tíz adás-vételi szerződést és társasági szerződés módosítást készített, a bevétele „2-3%-a származhatott ilyen ügyekből”. Arra is hivatkozott, hogy a kollégái mennek el vidéki tárgyalásokra.

[100] A felperes személyes meghallgatására a ügyszám18 számú tárgyalási jegyzőkönyvben került sor, ahol a felperes ismét megismételte, hogy 2018-2019. év végéig 200-250-300-as ügyfélkört szerzett, vett át, mely ügyek közül 80% még folyamatban van. Emellett folyamatosan közjegyzőt, végrehajtót kell keresnie, és előadása szerint jöttek új devizahiteles ügyek is az átvettek mellé. Részére összesen négy ügyvéd segít be, ekkor előadta, hogy város3-ra nem utazik, azt a társa viszi, ő 1.településen rendelkezett be. Ettől függetlenül azonban heti két alkalommal utazik a fővárosba és inkább felül a vonatra.

[101] Az elsőfokú bíróság a 20. számú tárgyalási jegyzőkönyvben a régi Pp. 141. § (2)-(6) bekezdésben foglalt jogkövetkezmények terhe mellett hívta fel a felperest, hogy 8 napon belül tegye meg írásbeli nyilatkozatát, terjessze elő bizonyítékait, bizonyítási indítványait, a másodfokú részítélet [78-79] bekezdésében foglaltak alapján, illetőleg a nem vagyoni kártérítés körében.

[102] A felperes ezt követően alaptalanul kifogásolta, hogy semmilyen lehetőséget nem biztosított számára az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség teljesítésére. Ezen beadványát 8 napon belül terjesztette elő, a december 5-i tárgyaláshoz képest december 13-án, mintegy hat oldal terjedelemben, bizonyítékokat és bizonyítási indítványokat azonban továbbra sem csatolt, de a tisztességes eljárás megsértését kifogásolta. A felperes a nyolc napos határidőn belül továbbá szakértő kirendelését kérte arra nézve, hogy a bírósági beadványok elkészítésének mennyi időszükséglete van, tanúként kívánt továbbá meghallgatni három személyt az ügyvédi munkatevékenységére nézve. Előadta, hogy a szakértő tudná áttekinteni a nyilvántartást és meghatározni azt, hogy a fenti számítógépes írásbeli munkának mennyi az időszükséglete. Kb. 25.000 levélre hivatkozott. Ezt követően a felperes a

ügyszám24. számú jegyzőkönyvben már nyelv- és írásszakértőt is indítványozott arra nézve esetlegesen, hogy egy beadvány elolvasása vagy leírása mennyi időt vesz igénybe és általában hivatkozott arra, hogy a tárgyalási munka vidéki munka nyilvánvalóan túlmunkának minősül.

[103] Az elsőfokú bíróság helyesen tájékoztatta a felperest a tárgyalási jegyzőkönyvben, hogy az ügyvédi tevékenységének módja és időtartalma nem szakkérdés és a szükséges mértékű személyes meghallgatását követően a további körülményekre jogszerűen hívta fel a felperest írásbeli nyilatkozat megtételére, bizonyítékai, bizonyítási indítványai előterjesztésére. A felperes a végzést követően határidőhosszabbítást nem kért, ugyanakkor még a tárgyalási jegyzőkönyvben egy év határidőt indítványozott a nyilatkozatai megtételére, és a 2023. december 13-i beadványa szerint a tárgyaláson 50.000 OBH igazolás és 25.000 levél később 50.000 levél (ügyszám24.) tartalmát kívánta a tárgyaláson a GDPR rendelkezéseit figyelembe véve jegyzőkönyvbe diktálni. A felperes a ügyszám24. számú jegyzőkönyvben annak érdekében, hogy ne lehessen kötelezni írásbeli előkészítésre, visszavonta az ügyvédi megbízást is, előadása szerint több hétbe telne egy ilyennek az előkészítése és egyébként sem várható el a 8 éve folyó perben egy beteg, rokkant embertől az írásbeli előkészítés. Előadta, továbbá, hogy amennyiben az alperes ragaszkodik az írásbeliséghez, akkor ennek költségét az alperesnek kell állnia.

[104] A másodfokú bíróság szerint a felperes azon eljárása, hogy a tényleges ügyvédi tevékenység mibenléte és időtartama tekintetében egy év határidőt kért, az írásbeli előkészítés megghiúsítása érdekében visszavonta jogi képviselőjének megbízását, az alperes költségviselését kérte, és a tárgyaláson kívánta bemutatni az 50.000 OBH igazolást és 25.000, illetve 50.000 levelet, nem tekinthető jóhiszemű eljárásnak, azt az elsőfokú bíróság a rPp. 206.§ (2) bekezdése alapján helyesen értékelte.

[105] A másodfokú bíróság is hangsúlyozza: az erőmegfeszítésnek relevanciája lehetett volna a perben a keresetveszteség körében, de kizárólag akkor, ha a felperes igazolta volna a jövedelmét. A felperes helyesen hivatkozott arra, hogy a járadék megállapításánál a balesetért felelős személy javára nem vehető figyelembe az a kereset (jövedelem) amelyet a balesetet szenvedett személy a balesetből eredő jelentős testi fogyatéka ellenére rendkívüli munkateljesítménnyel ér el (Ptk. 356. § (3) bekezdés). Az alperes azonban helyesen hivatkozott arra, hogy a rendkívüli munkateljesítmény nem önálló jogkövetkezmény, hanem a baleset előtti és utáni jövedelem közötti különbséget számítására kiható körülmény (BH2019/14.).

[106] A Kúria precedensképes határozata (Pfv. III. 20.002/2020/4.) szerint az erőmegfeszítési járadék címén előterjesztett igényt a régi Ptk. önálló igényként nem ismeri el, a régi Ptk. 356. § (1) és (3) bekezdésében foglalt feltételeknek együttesen kell fennállniuk, a felperes jövedelempótló járadékigényei csak egységesen vizsgálhatóak és bírálhatóak el. A Kúria e körben fenntartja a korábbi döntéseiben kifejtett álláspontját, vagyis a rendkívüli munkateljesítmény nem alapoz meg önálló járadékigényt, azt a jövedelemveszteség számításánál kell figyelembe venni (Pfv.III.20.212/2017/4., Pfv.III.21.524/2017/5.). Az MK. 32. számú állásfoglalás is ugyanezen értelmezést tartalmazza, amikor megállapítja: a

kártérítés összegének kiszámításánál „a kártérítést csökkentő tényező” -ként figyelembe kell venni, azaz le kell vonni – az Mt. 182. §-ának c) pontja értelmében azt az összeget, amelyet a munkavállaló munkaereje hasznosításával megkeresett, vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna, kivéve a rendkívüli munkateljesítménnyel elért keresetet.

[107] Miután a felperes kárát és jövedelemveszteségét nem igazolta, önállóan az erőmegfeszítés sem volt elbírálható. Ezen túl azonban a felperes az erőmegfeszítés tekintetében a rá háruló bizonyítást nem teljesítette, mert rosszhiszemű magatartásával megakadályozta a tényleges ügyvédi tevékenység mibenlétének, egyes tevékenységeinek és időtartamának vizsgálatát, ezért az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást megalapozottan mellőzte, igazságügyi orvosszakértői bizonyítást pedig a tényleges ügyvédi tevékenységre vonatkozó tények vizsgálata és megállapítása nélkül nem volt mód lefolytatni. A rPp. 193. § szerint olyan tényállásra vonatkozóan, amely okirattal bizonyítható, a bíróság az egyéb bizonyítást mellőzheti. A felperes felhívás ellenére okirati bizonyítékait határidőben és a jóhiszemű pervitelnek megfelelően nem terjesztette elő. Ezen okiratok a tárgyalások, utazások számát, az ügyvédi tevékenység jelentős részét igazolták volna, ezért a másodfokú bíróság szerint a tanúmeghallgatást is alappal mellőzte az elsőfokú bíróság.

[108] A Fővárosi Ítéltábla ügyszám28. számú határozatában rámutatott arra, hogy a károsult egész jövedelmének elérése nem lehet rendkívüli munkateljesítmény eredménye, mert a károsult konkrét munkafadatainak mindenképpen van olyan része, amit csökkent munkaképességével, számottevő többlet-erőkifejtés nélkül is el tud látni. Ha az egész jövedelem rendkívüli munkateljesítmény eredménye lenne, az azt jelentené, hogy a teljesen munkaképtelen személy végez munkát, ez azonban fogalmilag kizárt. A másodfokú bíróság az ítéltábla korábbi határozatával egyetértve hangsúlyozza, hogy jog- és cselekvőképes természetes személy esetében 100%-os munkaképességcsökkenés és egészségkárosodás nem képzelhető el, ezért az is kizárt, hogy felperes a teljes keresetét rendkívüli munkateljesítménnyel érte el.

[109] A felperes volt az, aki azt állította, hogy jogtanácsosként tudna még elhelyezkedni, de 1.településen erre sajnos nincs lehetőség (ügyszám17 számú jegyzőkönyv) és erre nézve ő maga indítványozott bizonyítást is (2022. március 14-i beadvány, 2022. május 14-i beadvány). A megkeresés azonban éppenhogy azt igazolta, hogy lettek volna betölthető jogtanácsosi munkahelyek a megyében. A másodfokú bíróság szerint ennek kizárólag a tekintetben volt jelentősége, hogy a felperes maga döntött az ügyvédi tevékenység folytatásáról, annak előnyeit és hátrányait mérlegelve, kialakítva annak a maga számára megfelelő feltételeit. Ez az alperesre nem hárítható.

A jubileumi jutalom

[110] A felperes 2021. évben lett volna jogosult a harminc éves jubileumi jutalomra.

[111] A rBjt. 114. § (1)-(3) bekezdései szerint a bíró 25, 30, 35, illetve 40 év bírói szolgálati viszony után jubileumi jutalomra jogosult. A jubileumi jutalom 25 év szolgálati viszony után a bíró 2 havi, 30 év után a 3 havi, 35 év után négyhavi, 40 év után az 5 havi illetménye. A bíró részére – ha nyugdíjazáskor szolgálati viszonya megszűnik – ki kell fizetni

a) a nyugdíjazás évében esedékessé váló jubileumi jutalmat,

b) a harminc év bírói szolgálati viszony után járó jubileumi jutalmat, ha a jubileumi jutalomra jogosító szolgálati idejéből két év vagy ennél kevesebb van hátra,

c) a 35, 40 év bírói szolgálati viszony után járó jubileumi jutalmat, ha a jubileumi jutalomra jogosító szolgálati idejéből három év vagy ennél kevesebb van hátra.

[112] A rPtk. 355.§ (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

[113] A másodfokú bíróság szerint a felperes az elmaradt jubileumi jutalom tekintetében bizonyította az okozati összefüggést, de a kárát nem. Az elmaradt vagyoni előny (lucrum cessans) körébe tartozik a keresetveszteség vagy jövedelemveszteség és az elmaradt munkajövedelemhez kapcsolódó szintén elmaradt juttatások. A felperes 2021. évi jövedelemét nem igazolta, ezért az ebben az évben esedékes elmaradt vagyoni előnyre sem jogosult, mert ennek hiányában nem állapítható meg a vagyoni előnytől való elesés.

Alkalmatlanság, túlmunka, erőmegfeszítés

[114] A felperes egyszerre hivatkozott arra, hogy az egyéni ügyvédi tevékenység elvégzésére alkalmatlan, túlmunkát végez (az utazási idővel), illetőleg erőmegfeszítést végez és ezért ügyvédi tevékenységből származó jövedelme nem vehető figyelembe. Ezek azonban eltérő jogi fogalmak és a felsoroltakból kettőnek közvetlen relevanciája nem is volt a kártérítési perben.

[115] Helytállóan utalt a szakértő arra, hogy a munkaköri alkalmassági vizsgálat orvosi szempontból egy megelőző tevékenység. Célja kettős, egyrészt az, hogy megvizsgálja, hogy a munkavállaló aktuális egészségi állapota alapján alkalmas-e az adott munkakör betöltésére, másrészt ugyanilyen súllyal esik latba annak vizsgálata is, hogy a munkakörben fennálló potenciálisan egészségkárosító kóroki tényezők nem súlyosbítják-e a munkavállaló

betegségeit, vagy nem okoznak-e új megbetegedéseket. A jelenlegi jogi szabályozási környezetben kizárólag az Mvt. 87. § 9. pontban felsorolt munkavégzési formák tartoznak a szervezett munkavégzés fogalmába, és ezekre terjed ki a törvény és a végrehajtási rendeleteinek a hatálya (Mvt. 9.§ (1) bek.). Mivel a felperes egyéni ügyvédként önfoglalkoztató, aki munkavégzését jelentős részben maga határozza meg, munkaköri alkalmassági vizsgálat esetében nem végezhető. A szakértő ugyan megállapította, hogy alkalmazott ügyvédi alkalmazotti munkakörben a felperes alkalmatlan minősítést kapna, de azt is, hogy a felperes végzettsége és tapasztalata alapján bármely olyan szellemi munkakörben foglalkoztatható, ahol biztosíthatóak számára azok a munkafeltételek, amelyek között egészségkárosodásának üteme lassítható, vagy egyáltalán képes elvégezni. A munkaegészségügyi szakértői vélemény kiegészítése szerint a felperes számára nem biztosíthatók ügyvédi munkakörben olyan feltételek, amelyek betartásával a felperes napi 8 órás munkaidőben munkát tudna végezni anélkül, hogy egészsége tovább rosszabbodna. Ugyanakkor a szakvélemény azt is tartalmazza, hogy amennyiben létezik olyan jogi végzettséget kívánó munkakör, amely nem követel napi 8 órás munkavégzést, túlórárt, állandó állást, járást, ülőmunkát vagy ezek tetszés szerint variálhatók, elképzelhető, hogy a felperes betöltheti. Ezt azonban csak az adott munkakör ismeretében lehet kijelenteni.

[116] A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a munkaköri alkalmassági vizsgálat nem elviekben valamely foglalkozásra (ügyvéd), hanem egyedileg, a konkrét munkakör és a konkrét korlátozó jellegű kockázatokra tekintettel történik. A felperes azonban önfoglalkoztatónak minősül, aki jelentős részben maga határozza meg munkavégzésének kereteit, az egyes munkafázisokat és módszereket is. A felperes saját maga dönt foglalkoztatásáról, ennek következményeit az alperesre nem háríthatja át. Így az alkalmatlanságnak semmilyen relevanciája nem volt a felperes ügyvédi tevékenysége vonatkozásában, az nem is volt vizsgálható, de értékelhető, sőt megállapítható sem. Az alkalmatlanság csak szervezett munkavégzés keretében vizsgálható a konkrét munkakör és a konkrét munkaköri feladatok és azok veszélyei tekintetében és annak jogi következménye is eltérő. A felperes korábbihoz képest megváltozott munkaképessége, munkavégzésének egészségügyi korlátai a nem vagyoni kár körében értékelésre kerültek.

[117] Az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a rendkívüli munkavégzés és az erőmegfeszítés nem azonos. A túlmunka egyéni vállalkozó esetében nem értelmezhető. Adott esetben a rendszeres túlmunkával elért jövedelem megvalósíthat erőmegfeszítést, de ezt szakértőnek kell megállapítania a munkavégzés bizonyított tényei és körülményei alapján. Jelen perben azonban a felperes mulasztása folytán erre nem volt lehetőség.

[118] Az erőmegfeszítésnek relevanciája lehetett volna a perben, de a jövedelemvesztés tekintetében kizárólag akkor, ha a felperes igazolta volna a jövedelmét, mivel ez nem önálló jogkövetkezmény, hanem a baleset előtti és utáni jövedelem közötti különbséget számítására kiható körülmény (BH2019/14.). A felperes egyébiránt az erőmegfeszítést magát sem bizonyította.

Nem vagyoni kártérítés

[119] A felperes a 2016. október 24-i beadványában egyértelműen megjelölte, hogy nem vagyoni kárigényét arra alapítja, hogy az alperes hibájából a szakmáját nem tudja hosszabb ideig gyakorolni és e körben hivatkozott a BH2008.26. számú eseti döntésre. Emellett hivatkozott a pihenéshez és családi élethez való joga sérelmére, valamint állapotrosszabbodásra is.

Korábbi per

[120] A másodfokú bíróság a nem vagyoni kár körében relevánsnak tartotta a korábbi per, a ügyszám6 számú eljárás iratanyagát, ezért azt a másodfokú tárgyaláson ismertette és a per anyagává tette.

[121] A felperes a 2011. október 7-én indult ügyszám6 számú perben is előterjesztett – többször megváltozott összegben – nem vagyoni kárigényt, végső kereseti kérelme szerint 15.000.000.- forint nem vagyoni kár és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy maradandó egészségkárosodást szenvedett, állandó fájdalmai vannak, mindez akadályozza a mindennapi életben, mind magánéletében, mind munkavégzésében. Előadta, hogy nagy fokban megnehezedett az elhelyezkedési lehetősége arra tekintettel, hogy hosszú távú gépkocsivezetést nem tud vállalni, valamint, hogy a napi életvitele is nagy mértékben elnehezült: nagyobb tárgyakat emelni nem tud, nagyfokú fájdalmat élt át, korlátozott mértékű nyakmozgatásra képes csak és kb. fél órányi kényszertartás után migrénes fejfájása keletkezik. A felperes hivatkozott a BH2006.27. számú eseti döntésre, mely szerint a rehabilitációs munkakörre fennált munkaviszony megszüntetése a munkahelyi baleset miatt csökkent munkaképességű munkavállaló elhelyezkedési nehézségei a nem vagyoni kártérítési igényt megalapozhatják. A felperes munkaköri alkalmassági véleményei, orvosi igazolásai, melyek korlátozásokat határoztak meg a munkavégzésre (hosszas tárgyalási tevékenység, kényszertartás), a perben becsatolásra kerültek. Az Hivatal 2011. október 10-i és 2012. február 23-i szakvéleményében közepes mértékű, 25%-os egészségkárosodást állapított meg, amely túlnyomóan baleseti eredetűnek fogadható el. Előírta, hogy a felperesnek kerülnie kell a nehéz tárgyak emelését, a nyaki-, lumbalis-, gerinc és bal vállizület kényszertartását. A háziorvos igazolása szerint a felperes folyamatos ülőmunkát igénylő tárgyalást nem tarthat, hajolással, illetve bal kéz nagyobb terhelésével igénylő munkát nem végezhet.

[122] A Bíróság1 előtt folyó ügyben az ügyszám12 és ügyszám13 számú szakértői véleményben az igazságügyi szakértő megállapította, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 28%, melyből az üzemi balesetből eredő ÖEK 20%. A 2008. októberben elszenvedett autóbalesetben bekövetkezett elváltozás maradéktalanul nem gyógyult meg, de ebben a helyzetben a műtét elvégzése nem volt indokolt. Ezen szakértői vélemény szerint testi szempontból a nyaki gerincműtét utáni állapot az ügyvédi hivatás szempontjából nem kizáró tényező. A felperes nem alkalmas a bűvár, túraszervező munkakör ellátására nyaki gerincének

állapota miatt. Fokozottan terhelő szabadidős tevékenységek végzésére a felperes nem, vagy korlátozottan alkalmas nyaki gerincének állapota miatt.

[123] A Bíróság 1 2014. január 24-én kelt ügyszám 4 számú ítéletében 800.000.- forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után 2009. október 12. napjától járó késedelmi kamatok megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az elsőfokú ítélet értékelte, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 28%-nak véleményezhető, amelyből a baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodás 10%, az üzemi baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodás 20%. Megállapította, hogy a felperest foglalkoztatni abban az esetben lehet, amennyiben a 2011. november 17-i foglalkozás-egészségügyi szakorvos által meghatározott rehabilitációs intézkedéseket betartják. A gerincoszlopot fokozottan terhelő szabadidős tevékenységek végzésére a felperes nem, vagy korlátozottan alkalmas. Megállapította, hogy a munkahelyi baleset következtében vált szükségessé a műtéti beavatkozás, és az, hogy a baleset következtében a felperes testi épséghez, egészséghez való joga, a szabadidő tartalmas eltöltéséhez való joga, a munka szabad megválasztásához való joga sérült. Mérlegelte azokat a hátrányokat, amelyek az egészségkárosodással összefüggésben keletkeztek, azt, hogy a baleset következtében a felperes pályamódosításra ugyan nem kényszerült, a műtét és kezelések során elszenvedett fájdalmakat, pszichés megterheléseket és megpróbáltatásokat. Figyelemmel volt az adott károsodás konkrét testi és lelki következményeire, jelentőséget tulajdonított a felperes megváltozott életviszonyainak. Értékelte a mindennapi munkavégző képessége tekintetében jelentkező korlátozásokat, és mérlegelte azokat a hátrányokat is, amelyek a rehabilitációs korlátozások következményeiben állnak, valamint azt is, hogy az aktív szabadidős tevékenység, sportolás, a felperes esetében nagy fokban akadályozottá vált. Figyelembe vette, hogy a károkozás hátrányos következményei a mindennapi életben a felperest mennyiben akadályozzák, élettevékenységét mennyiben korlátozzák. A felperes a jövőben arra kényszerül, hogy a megváltozott adottságaihoz igazodó életmódot alakítson ki, és szükségképpen feladni kényszerül olyan lehetőségeket, amelyekkel a hasonló korú egészséges emberek élhetnek. Az ezt meghaladó kereseti követelést elutasította.

[124] A felperes fellebbezést terjesztett elő, melyben a munkabalesetből adódó nem vagyoni kárigényét 5.000.000.- forintra szállította le. A felperes fellebbezéséhez csatolta a 2014. május 5-i Kormányhivatall Rehabilitációs Szakigazgatási Szerve Szakértői Bizottság elsőfokú szakvéleményét, ami az üzemi baleseti egészségkárosodást 25%-ban határozta meg, az össz-szervezeti egészségkárosodást ugyancsak 25%-ban, az egészségi állapotot pedig 75%-ban határozta meg. Ezt értékelte a másodfokú bíróság. Értékelte továbbá a másodfokú bíróság a 2014. október 7-i, 2015. október 7-i másodfokú munkaköri alkalmassági véleményét, mely szerint tárgyalási tevékenységet ne végezzen, lakóhelyétől eltérő településre nem rendelhető ki, évente két alkalommal komplex fiziko balneo terápia javasolt, kézi anyagmozgatást 5 kg felett nem végezhet, folyamatos kényszer testhelyzetben végzett tevékenység képernyő előtti munkavégzés esetén óránként 10 perc megszakítás javasolt, mely alatt egyéb tevékenységet végezhet (iratrendezés, telefonok lebonyolítása).

[125] A másodfokú bíróság kiegészítette az orvosszakértői véleményt: a 2015. június 1. napján született ügyszám 10 igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítésben a szakértő megállapította, hogy a felperes bírói munka ellátására alkalmas, a baleseti eredetű

munkaképesség csökkenést 30%-osnak véleményezte, megállapította, hogy a felperes életvitele a perbeli baleset következtében közepes fokban elnehezült, mert panaszai (fájdalom, zsibbadások) a szabadidős tevékenységeiben, háztartási munkák végzésében is korlátozzák, fájdalmaira alvás közben is felébred. Gépjárművezetésre alkalmas, de hosszabb távon elmondása szerint vezetni nem képes, mert az nem csak a gerinc, hanem a karok kényszersértését is igényli. Rövid idő után emiatt karjaiban fájdalom és zsibbadás lép fel. A szakértő személyes meghallgatására is sor került a másodfokú tárgyaláson, ahol a szakértő elmondta, hogy közepes fokban nehezült el a felperes életvitele, mely vonatkozik a szabadidős tevékenységeire is. A két vizsgálat közötti időben, tehát az első vizsgálat óta valamilyen szintű romlás megállapítható. Mindezt értékelve állapította meg a jogerős ítélet a megítélt nem vagyoni kár összegét.

[126] A Törvényszék 1 2016. február 17-én meghozott ügyszám 5 számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a nem vagyoni kártérítés címén az alperes által fizetendő összeget 1.600.000.- forintra emelte fel, ugyanakkor mellőzte az alperes kamatfizetésére kötelező rendelkezést. A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság ítéletének a konkrét, nem vagyoni kártérítés összegszerűsége mérlegelésével kapcsolatban írt szempontjait a törvényszék is osztotta azzal a kiegészítéssel, hogy az elsőfokú ítéletet követően a felperes egészségi állapota – munkavégző képességére is kihatóan – romlott, ami életviszonyaiban további hátrányos következményekkel jár, s amelyet a nem vagyoni kártérítés összegszerűségénél is értékelni kellett.

[127] Helytállóan hivatkozott a felperes a 14. sorszámu beadványában arra, hogy amit a Törvényszék 1 a jogerős ítélet meghozatala során figyelembe vett, az ítélt dolognak minősül. A felperes hivatkozott a BH2002.230., BH2022.235. számú eseti döntésre, mely szerint az ítélt dolog tárgya a keresettel érvényesített jogról való döntés az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések. A korábbi eljárásban érvényesítettek és az arról való döntés ítélt dolognak minősül, így az egészségkárosodás, az ítélethozatalig felmerülő állapotrosszabbodás, és azok a munkavégzési korlátok is (pl. tárgyalási és utazási tevékenység, kényszersértés), melyeket a jogerős ítélet figyelembe vett és értékelt.

[128] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság csak a korábbi perben nem érvényesített új tényeket és körülményeket tudta értékelni. Kétségtelenül ilyen volt, hogy a felperes állapota a másodfokú ítélet meghozatalát követően rosszabbodott, amelynek folytán a bírói munkakör betöltésére alkalmatlanná vált. A felperes alappal hivatkozott arra, hogy a munkahelyi balesettel összefüggésben állapota oly mértékben rosszabbodott, hogy a bírói hivatását a munkahelyi baleset miatt nem tudja gyakorolni és ez nem vagyoni kártérítés alapjául szolgál. Az alperes helytállóan hivatkozott 2019. február 20-i beadványában arra, hogy a felperes által választott ügyvédi pálya nem tekinthető alacsonyabb társadalmi presztizsűnek, mint a bírói hivatás. Egyébiránt az ügyvédekre vonatkozó előírások is biztosítják a képzés, továbbképzés, szakmai fejlődés lehetőségét és kötelezettségét. A felperes bírói hivatását elvesztette a baleset következményeként, de jogi végzettségét, tudását, tapasztalatát és képességeit ügyvédként továbbra is tudja hasznosítani, stabil és sikeres ügyvédi praxissal rendelkezik. A másodfokú bíróság értékelte továbbá, hogy a felperes az egészségügyi állapotára vonatkozó korlátozásokkal látja el ügyvédi tevékenységét.

[129] A felperes hivatkozott pihenéshez és családi élethez való joga sérelmére is (2019. március 29-i beadvány), előadta, hogy mivel hajnalban kel és éjszaka ér haza, sokszor csak szombaton megy haza, ezért gyakorlatilag családi élete nincs. Sem a beteg édesanyját, sem az összeköltözés után már élettársát sem látja egész héten, semmilyen közös családi programot nem tudnak szervezni. Ezzel szemben a bírói jogviszonya fennállása alatt minden nap volt lehetősége családi programokra és családi együttlétekre. Ez jogok sérelme azonban nem volt megállapítható. A felperes önfoglalkoztatóként nagyobb részben maga döntött munkavégzésének mikéntjéről, munkaideje mértékéről, beosztásáról és tartalmáról, pihenőidejéről és szabadságáról, melynek pontos mikéntjét sem lehetett megállapítani a perben, tekintettel arra, hogy a felperes a szükséges okiratokat nem csatolta. A felperes 2018. évtől jövedelemvesztését nem igazolta, így az sem igazolt, hogy a munkahelyi balesettel okozati összefüggésben nem tudja lányát meglátogatni város1-ben. Egyébiránt a felperes a ügyszám16 számú jegyzőkönyvben még úgy nyilatkozott, hogy külföldön nem volt a lányánál, város2-ben azonban meglátogatta. Ekkori előadása szerint azért nem találkoztak három éve, mert a Covid miatt nem tudott hazajönni. Arra is hivatkozott, hogy azért nem tud kiutazni hozzá, mivel a nyolc órás repülőutat nem bírja, tehát a meghallgatásakor maga sem az anyagiak hiányára hivatkozott. Így a felperes e vonatkozásban a nem vagyoni kárát, de a balesettel való ok-okozati összefüggést sem bizonyította.

[130] A felperes hivatkozott állapotrosszabbodásra. A bírói gyakorlat szerint azokban az egészségkárosodást eredményező tényállás körökben, amelyekben az egészségkárosult állapotrosszabbodása időben ugyanarra a károkra visszavezethetően olyan súlyúvá válik, hogy az akár a vagyoni, akár a nem vagyoni károk tekintetében önálló kárkötelemként is megállna, a felperes az igényét érvényesítheti (Kf.VII.45.088/2021/6.). A károsult rendkívüli állapotrosszabbodása önálló kártérítési igényt alapoz meg akkor is, ha a jogerős bírósági ítélet korábban már ugyanezért a károkozásért a károkozót kártérítésben marasztalta, de ezt az állapotát a bíróság jogerős ítéletében annak kialakulatlansága és előre láthatatlansága folytán még nem értékelhette. Önmagában azonban a sérülések idő előrehaladtával történő romlása, az egészségügyi folyamatok természetes negatív irányú, kismértékű változása vagyoni és nem vagyoni kárigenyt nem alapos meg.

[131] A felperes bírói hivatás elvesztésében szerepet játszó állapotrosszabbodását a bíróság értékelte. Ezen túl a felperes újabb megbetegedésre, illetve műtetre nem hivatkozott, csak egy 2021. évi leletre.

[132] Az OSZ ügyszám11 számú igazságügyi orvosszakértői lelet és vélemény rögzítette, hogy felperes állapotában a nyakmozgások mozgásában romlás nem következett be. A 2010-ben végzett műtétet követően kialakult szomszédos szegment tünetegyüttes következménye a romlás. Jelen állapotban emiatt ismételt nyaki gerincsérvesedés alakult ki. A felperesnél alkalmazkodási zavar is kialakult, hullámozó színvonalon. Az ügyszám25 számú jegyzőkönyvben 2018. január 9-én az igazságügyi orvosszakértő úgy nyilatkozott, hogy a 2012. október 1-jei vizsgálathoz képest a felperes állapota romlott, de úgy nyilatkozott, hogy az ágyéki gerincszakasz beszűkülése természetes kóreredetű, és képalkotó vizsgálat alapján

nem tudja igazolni, hogy a nyaki karideg fonat nyomás alá került. Az Hivatal által megállapított 30%-os munkaképességcsökkenést elfogadja, legfeljebb 32%-ot tudna mondani, később azonban úgy nyilatkozott, hogy romlás következett be, de ennek mértéke szakértői módszerekkel nem határozható meg.

[133] A foglalkozás-egészségügyi szakértő nem állapított meg állapotrosszabbodást. A munkaegészségügyi szakértői vélemény szerint az kijelenthető, hogy anatómiailag a felperes állapota munkaviszonya megszüntetése óta jelentősen nem rosszabbodott. A 2016. májusi lelet rosszabbodást írt le a 2024. évi állapothoz képest, de 2016. és 2020. között a felperes állapota számottevően már nem rosszabbodott.

[134] A korábbi perben már a 2016. februárig megállapítható állapotrosszabbodásra tekintettel állapították meg a nem vagyoni kártérítés összegét, ezt követően történt állapotrosszabbodás okozta a felperes bírói hivatásra való egészségügyi alkalmatlanságát, de a felperes további, rendkívüli szintet elérő, az üzemi balesettel okozati összefüggésben álló állapotrosszabbodást nem igazolt, ezt a hivatkozott lelet azon megállapítása, hogy az „előboltosulás kissé fokozódott”, nem valósítja meg. Természetes, hogy a felperes egészségi állapota nem állandó, abban akár napi szinten is lehetnek változások, a bírói gyakorlat szerint szükséges, a munkahelyi balesettel okozati összefüggésben álló rendkívüli állapotrosszabbodást azonban a felperes nem igazolt.

[135] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bírósággal az ügyvédi alkalmatlanság értékelése körében. Az ügyvédi alkalmatlanság a nem vagyoni kár körében – a már korábban kifejtettek szerint – nem volt vizsgálható és értékelhető, de nem is állapítható meg. A felperes önfoglalkoztató, saját magát foglalkoztatja. Az alkalmatlanság csak szervezett munkavégzés keretében vizsgálható egyedileg és annak jogi következménye is más. Ezen túl a felperes konkrét munkavégzésére nézve bizonyítás nem volt lefolytatható, mert a felperes a bírósági kötelezéseknek nem tett eleget.

[136] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a nem vagyoni kártérítés járadék formájában való megállapítása nem indokolt. A bírói gyakorlat szerint az akkor merülhet fel, ha az önálló életforma kialakításának hiánya miatt élete tartós vagy súlyos elnehezedésének végleges mértéke, de végleges időtartama sem állapítható meg (BH1992. 462.). Ilyen a perbeli esetben nem állapítható meg. Így a másodfokú bíróság is egyösszegű nem vagyoni kártérítésről döntött. A nem vagyoni kár megtérítésére irányuló igény jogszerűségének elbírálása során a bíróságnak azt kell részletes bizonyítási eljárása során megállapítania, hogy az elszenvedett sérelem milyen mértékű, és annak hozzávetőleges kiegyensúlyozásával megítélhető vagyoni szolgáltatás mennyiben nyújt körülbelül egyenértékű másnemű előnyt [34/1992. (VI. 1.) AB határozat, BH1993. 127.]. A fenti körülmények mérlegelésével a másodfokú bíróság 2.500.000 forintban határozta meg a felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét, figyelemmel a korábbi perben már elbírált nem vagyoni sérelmekre.

Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme és egyéb hivatkozások

[137] A felperes alaptalanul kifogásolta a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. A felperes ezt egyrészt arra alapította, hogy az ítéletek nem tartalmazták a Fővárosi Ítéltábla ügyszám28. számú döntésének fellelhetőségének helyét. A másodfokú bíróság szerint ezen hivatkozás nem tartozik a tisztességes eljárás körébe, a bíróságok nem kötelesek megjelölni a hivatkozott határozatok megtalálásának módját, de a kérdéses határozat a nyilvánosan hozzáférhető jogtárban megtalálható.

[138] A felperes tisztességes eljáráshoz való joga a függetlenség kapcsán sem sérült: a munkaügyi kijelölés az eljáró bíró pártatlanságát, függetlenségét nem befolyásolja, az egy igazgatási intézkedés, melynek garanciális szabályait a törvény rögzíti. Az eljáró bíró utóbb tett bejelentése sem igazolja a korábbi, ítélettel lezárt eljárás során az elfogultságát, az elfogultság bejelentését követően pedig már más összetételű tanács járt el a perben. Az elfogultságot egyéb körülmények sem támasztják alá. A bírói gyakorlat szerint a kizárást eredményező elfogultságot olyan objektíve fennálló tények, körülmények alapozzák meg, amelyekből nyilvánvaló, hogy az adott ügyben a tisztességes eljárás követelménye, az ügy pártatlan elbírálása nem biztosítható (Kúria Pkk.II.24.849/2019/2., BH1988.314., BH1998.28). A félnek az a szubjektív vélekedése, véleménye, amely szerint az érintett bíróság bírái elfogultak, önmagában nem ad alapot az elfogultság megállapítására (Kúria Pkk.III.24.865/2021/2., Mpk.X.10.143/2020/2.). Elfogultság csak a konkrét ügy keretei között, annak érdemi elbírálása során és csak az adott ügyben eljáró bírósággal szemben terjeszthető elő (1.települési Ítéltábla Pkk.III.20.338/2020/2.). Nem elfogultsági ok eljárásjogi vagy anyagi jogi kérdésben való tévedés sem, de a törvénytől ellen indított per sem.

[139] Az alperes képviselői joga a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 86.§ (1) bekezdésén, valamint a jogi személy bíróság törvényes képviselőjéről szóló 1/2016. Közigazgatási–munkaügyi–polgári jogegységi határozatnak megfelelő meghatalmazáson alapul.

Pertárgyérték

[140] A megváltoztatott részekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet perköltségre és illetékre vonatkozó rendelkezését is megváltoztatta.

[141] A teljes pertárgyértéket a rPp. 24.§ (2) bekezdése alapján 15.000.000 forint + 12.534.873 forint (2022. évi egyévi jövedelemveszteség) + 4.055.240 forint, melyhez hozzáadódik a szabadságmegváltás egyévi járadékösszege is, ami összesen 1.656.436.- forint, a teljes pertárgyérték így 33.246.549 forint. Ennek a szabadságmegváltással kapcsolatos része 5%.

[142] Az eljárási illeték összege a perindításra időpontjára tekintettel (2016. június 26.) az Itv. 42.§ (1) bekezdése alapján 1.500.000 forint. 75.000 forint az eljárási illeték a szabadságmegváltás iránti perben, vagyis 1.425.000 forintról kell rendelkezni.

[143] A fellebbezési eljárás illetékét 1.540.420 forint a Fővárosi Ítéltábla ügyszám3 számú részítélete szerint és 1.099.776 forint a ügyszám2 számú végzése szerint, ez összesen 2.640.196 forint, de az nem lehetett több 2.500.000 forintnál. Ennek 5%-a 125.000 forint, a fennmaradó összeg 2.375.000 forint. Ennek 73%-a 1.733.750 forint, melyet a felperes köteles megfizetni a rPp. 85/A.§ (4) bekezdése alapján. A fennmaradó 641.250 forintot a Magyar Állam viseli.

[144] A pernyertesség-pervesztesség aránya – figyelemmel arra is, hogy a felperes mindösszesen a 2016. töredékévre és 2017. évre volt jogosult jövedelempótló kártérítésre - $9.007.472 \times 100 / 33.246.549$ forint – 27-73% az alperes javára.

[145] Az elsőfokú perköltség összege a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ alapján 1.413.017 forint, ennek a szabadságmegváltásra vonatkozó része 70.650 forint és ÁFA, a fennmaradó összeg 1.342.367 forint és ÁFA. A nagyobb részben pervesztés felperes a rPp. 81.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperes perköltségét megfizetni a pervesztesség arányában. Az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség $1.342.367 \times 0,73$ (979.928)- $1.342.367 \times 0,27$ (362.439), azaz 617.489 forint és ÁFA

[146] A másodfokú perköltség összege a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján az alperes oldalán 664.118/2, azaz 332.059 forint és ÁFA. A Fővárosi Ítéltábla ügyszám3 számú ítéletében a hatályon kívül helyezett ítéleti rendelkezéssel érintett körben a felperes másodfokú perköltségét 200.000 (kétszázezer) forintban, az alperes perköltségét 200.000 (kétszázezerezer) forint + Áfa összegben. A ügyszám2 számú végzésben a másodfokú bíróság csak a felperesnek állapított meg perköltséget 60.000 forint összegben. Összesen a felperes által fizetendő másodfokú perköltség 318.203 forint és ÁFA (332.059 forint és 200000 forint, $532.059 \times 0,73 = 388.403 - 260000 \times 0,27 = 70.200$).

[147] A felmerült szakértői díj 1.195.871 forint, ennek 73%-a 872.986 forint, melyet a rPp. 85/A.§ (4) bekezdése alapján a felperes visel. A fennmaradó 322.885 forintot a Magyar Állam viseli.

[148] Az eljárási illeték 73%-a 1.040.250 forint, melyet a felperes visel a rPp. 85/A.§ (4) bekezdése alapján. Az alperes helyett a fennmaradó 384.750 forintot a Magyar Állam viseli.

Záró rész

[149] Tájékoztatja a bíróság a felperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 1003200001070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie; megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az ítéltábla megnevezését, az ítéltábla e határozatának számát és a fizetésre kötelezésre kötelezett adóazonosító számát.

[150] Az ítélet elleni fellebbezést a rPp. 233.§-a kizárja.

Budapest, 2024. május 28.

dr. Bicskei Ildikó s.k.

dr. Kulisity Mária s.k.

dr. Vajas Sándor s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró